

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA PRIMÁRNÍ A PREPRIMÁRNÍ PEDAGOGIKY

Diplomová práce

Kristýna Richterová

Regionální vlastivěda a její využití v primární škole

Olomouc 2018

vedoucí práce: Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené prameny, literaturu a internetové zdroje.

V Olomouci dne 9. 4. 2018

.....

Kristýna Richterová

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce Mgr. Aleně Vavrdové, Ph.D., za její odborné vedení, cenné rady a vstřícný přístup. Dále bych chtěla poděkovat Ing. Martě Hašové za odborné připomínky k textu. Také děkuji pedagogům a žákům základních škol za umožnění práce na výzkumném šetření. Poděkování patří i mé rodině a přátelům, kteří mě podporovali po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1.1 Vlastivěda ve výuce na 1. stupni ZŠ – historie.....	10
1.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	14
1.2.1 Charakteristika Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání..	14
1.3 Charakteristika města Hranice	21
1.3.1 Geografická poloha města	22
1.3.2 Průmysl.....	22
1.3.3 Významné kulturní památky a zajímavá místa.....	24
1.4 Charakteristika města Lipník nad Bečvou	30
1.4.1 Geografická poloha města	30
1.4.2 Průmysl.....	31
1.4.3 Významné kulturní památky a zajímavá místa.....	33
1.5 Ostatní pamětihodnosti v okolí	39
1.6 Významné osobnosti.....	45
1.6.1 Působení Jana Amose Komenského v Přerově	45
1.6.2 Lipník nad Bečvou	46
1.6.3 Hranice.....	48
2 EMPIRICKÁ ČÁST.....	52
2.1 Charakteristika výzkumného šetření.....	52
2.2 Cíle výzkumného šetření	53
2.2.1 Stanovené předpoklady.....	53
2.3 Výzkumná metoda	53
2.3.1 Validita didaktického testu	54
2.3.2 Reliabilita didaktického testu	54
2.3.3 Nestandardizovaný didaktický test.....	55
2.4 Výzkumný vzorek.....	55
2.5 Předvýzkum	56

2.6	Výzkumné šetření a jeho průběh.	56
2.7	Charakteristika analýzy dat.....	57
2.8	Výsledky výzkumného šetření.....	58
2.9	Úspěšností žáků v jednotlivých školách	59
3	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	73
	ZÁVĚR.....	76
	Použitá literatura a ostatní zdroje	78
	Seznam tabulek.....	84
	Seznam grafů	85
	Příloha č. 1: Didaktický test	87

Píseň o rodné zemi

*Krásná jako kvítka na modranském džbánu
je ta země, která vlastní je ti,
krásná jako kvítka na modranském džbánu,
sladká jako střída dalaňku,
do něž nůž jsi vnořil k rukojeti.*

*Stokrát zklamán, rady nevěda si,
znovu vždycky navracíš se domů,
stokrát zklamán, rady nevěda si,
k zemi bohaté a plné krásy,
k chudé jako jaro v čerstvém lomu.*

*Krásná jako kvítka na modranském džbánu,
těžká, těžká jako vlastní vina
- není z těch, na něž se zapomíná.
Naposledy kolem tvého spánku
padne prudce její hořká hlína.*

Jaroslav Seifert

ÚVOD

Znalost rodného kraje by dle mého názoru měla patřit k základům všeobecného vzdělání každého člověka. Učivo zaměřené regionálně je zahrnuto do učiva nejen na základních, ale také na středních školách. V případě 1. stupně základních škol se jedná především o předmět Prvouka v 1. až 3. ročníku a předmět Vlastivěda ve 4. a 5. ročníku. Vlastivěda reprezentuje klíčový předmět, který v sobě zahrnuje nejen dějepisné, ale také zeměpisné, přírodovědecké a společenskovední obsahy. Vlastivěda tedy zprostředkovává nejen celonárodní vlastivědné obsahy, ale také obsahy regionální, které představuje regionální vlastivěda.

Téma této diplomové práce zní „Regionální vlastivěda a její využití v primární škole“. Žiji v malé obci Jezernice nacházející se na pomezí hranického a přerovského regionu a jsem velmi hrdá na to, že pocházím právě z této oblasti. Zastávám názor, že každý by měl mít alespoň základní informace o místě, ve kterém žije, a o svém nejbližším okolí. Proto jsem se tedy rozhodla, že svou práci zaměřím na regionální tematiku s cílem zjistit, jaké znalosti mají žáci o regionu, v němž žijí, či navštěvují školu.

Hlavním cílem této diplomové práce je zjistit, zda žáci pátého ročníku základní školy disponují přehledem a znalostmi o svém blízkém okolí, a pokud tomu tak je, tak v jaké míře. Pro dosažení uvedeného cíle jsme si zvolili dílčí cíle, jako například vytvoření didaktického testu a jeho následné vyhodnocení a zjištění, zda žáci prvního stupně základní školy mají znalosti o regionu, kde žijí.

Tato diplomová práce je rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a empirickou.

Teoretická část, tedy část první, je zaměřena na mapování města Lipník nad Bečvou a města Hranice včetně okolí těchto dvou měst. V uvedené části jsou popisovány základní informace o daných městech včetně jejich geografické polohy, průmyslu a podobně. Dále podává informace o jejich kulturních památkách, zajímavých místech a významných osobnostech, které zde působily. Neopomenutelnou součástí teoretické části je také kapitola zabývající se rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, jež představuje vzdělávací oblast Člověk a jeho svět.

Empirická část této diplomové práce je věnována zjišťování úrovně vědomostí žáků pátých ročníků v základních školách v Lipníku nad Bečvou a v Hranicích a jejich následnému srovnávání. Pro zjišťování daných regionálních znalostí byl sestaven nestandardizovaný

didaktický test, který je tvořen dvanácti položkami, z nichž jsou některé uzavřené, jiné otevřené a další poznávací. Následně jsou zjištěné odpovědi vyhodnocovány na základě stanoveného bodového rozpětí. Dosažené výsledky jsou následně srovnávány písemně, graficky, popřípadě zachyceny v tabulkách.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Učitel musí region, ve kterém vyučuje, sám dokonale znát, ale i přes tuto skutečnost se musí na hodiny pravidelně a důkladně připravovat a zároveň se musí snažit žáky neustále vhodně motivovat k vlastivědnému vyučování. Sám Jan Amos Komenský považoval zásadu posloupnosti (a to od blízkého ke vzdálenému, od známého k neznámému) za zásadu neopomenutelnou, a tedy velmi důležitou. Dalším stejně důležitým pravidlem je zásada přiměřenosti, která je považována za nedílnou součást regionálního principu a zároveň je obsažena i v učebních osnovách vlastivědy (Vavrdová, 2009).

Vlastivěda má mnoho významů. Obecně bývá označována jako soubor nejrůznějších odborných poznatků, ať už geografických, etnografických, či historických o konkrétní oblasti. Vlastivědou také bývá nazýván obor popularizace poznatků, které bývají zprostředkovány čtenáři, a to formou populárně vědecké, či beletristické literatury. V současné době se jedná o předmět vyučovaný ve 4. a 5. ročníku základní školy (Kancír, Madziková, 2003).

Na rozdíl od čtení, psaní a počítání vlastivěda rozvíjí žákovy formální schopnosti. Samotnou potřebou zařadit základní získané poznatky o přírodě a společnosti do výuky se zabýval už například Jan Amos Komenský, který představoval propagátora tzv. věcného učení. Právě Komenského myšlenka, že při učení se má postupovat od věcí, nikoli od slov, představovala jakýsi odrazový můstek ke zbrusu novému pohledu na vyučování ve školách. Na Komenského následně navázalo mnoho dalších autorů, kteří zastávali názor, že výuka o přírodě a okolí je nezbytnou součástí vyučování, a to i z toho důvodu, že představuje praktické uplatnění každého jednotlivce v životě (Navrátilová, Bujnová, Ivanovičová, 2002).

Jeho vliv byl značný nejen v oblasti vzdělávání, ale také v oblasti náboženství, vědy a mezinárodní politiky. Komenský byl na tehdejší dobu velmi pokrokový, podporoval například vzdělávání žen a nečinil rozdíly mezi žáky (Needham, 2015).

1.1 Vlastivěda ve výuce na 1. stupni ZŠ – historie

Vlastivěda jako předmět vyučovaný na 1. stupni základní školy představuje komplexní oblast a ta určuje vzdělávací obsah týkající se rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, zdraví a mnoha dalších témat. Představuje tak jakýsi pohled do historie i současnosti a využívá ho v procesu osvojování dovedností nutných pro praktický život. Díky svému zeširoka pojatému

obsahu napomáhá k spoluvytváření povinného základního vzdělání na 1. stupni (RVP ZV, 2005).

Vlastivědné vyučování procházelo vždy složitými proměnami, protože zákonitě odráželo společenské požadavky víc než kterýkoliv jiný předmět na prvním stupni základní školy. Vlastivědné vyučování prochází určitými změnami samozřejmě i v současné době. Dnes má však učitel k dispozici různé vzdělávací programy připouštějící větší volnost a má také větší svobodu ve volbě a výběru textů. Záleží především na něm, které materiály k výuce vlastivědy použije.

Dříve vlastivěda obsahovala poznatky z oblasti historie, přírodovědy a zeměpisu, dnešní pojetí vlastivědy zahrnuje oblast společenskovední, historickou a zeměpisnou. Přírodovědná oblast se vydělila jako samostatný vyučovací předmět.

Po dlouhou dobu nebylo vlastivědné učivo vyučováno jako samostatný vyučovací předmět, nýbrž tvořilo součást věcného učení. Výraznou změnou ve vzdělávání byl vznik raně otrokářských států a pro ně charakteristická diferenciací¹ všech společenských vrstev. Tato změna zavedla rozdílné způsoby vzdělávání jako například, čtení, psaní a věcné nauky. Příslušníci vyšších vrstev měli možnost dosáhnout širšího vzdělání ve školách. Naopak pro lidi z nižších společenských vrstev existovalo vzdělání pracovní zaměřené především na praktické využití získaných poznatků (Vavrdová, 2009).

Antické státy, Řecko a Řím, přinesly novou dimenzi do vnímání a chápání světa. Kladly důraz na věcné učení a věnovaly se přírodním vědám. Lze konstatovat, že systém našeho myšlení, vědy, kultury, umění i životních hodnot byl vybudován na těchto základech (Vavrdová, 2009).

Ve středověku se věcné učení přeměňuje na výchovu mravní vycházející z křesťanství.

V období renesance je učení spojováno s mateřským jazykem a vnímáno jako velmi důležité. Významnou osobností této doby je Jan Amos Komenský prosazující zásadu názornosti, systematickosti, soustavnosti, aktivnosti, trvalosti, přiměřenosti a cílevědomosti. Zakládá si na takovém vyučovacím procesu, kde se slovům má vyučovat pouze ve spojení s věcmi. Jak uvádí ve svém díle *Brána jazyků otevřená*², měla by se zásada názornosti využívat

¹ Diferenciacie – rozlišení.

² *Brána jazyků otevřená* – je učebnice latiny, napsaná Janem Amosem Komenským. Byla vydána v roce 1631 v latinské verzi a v roce 1633 v Komenského vlastním překladu do češtiny v originálním názvu *Dvěře jazyků odevřené*.

spojením věcného učení s výukou jazyků. Věcným učením se Jan Amos Komenský zabýval také v díle *Svět v obrazech*³. Tam uvádí, že věcné učení je zprostředkováno pomocí jednotlivých smyslů, vlastní zkušeností i metodou názornosti. V *Obecné poradě zase Komenský zdůrazňuje, že pro lidské pokolení představuje celý svět školu* (Vavrdová, 2009).

V době osvícenství byla významnou reformátorkou školství Marie Terezie, která zavedla povinnou školní docházku poskytující elementární vzdělání ve čtení, psaní, počítání a náboženství. Také se zasloužila o zakládání vesnických triviálních škol.

Jan Ignác Felbiger vydal v roce 1777 *Knihu metodní - významné dílo pro historii vlastivědy*. Pojednává v ní o zeměpise, v němž žáci poznávají podle znázornění zemského povrchu velikost zemí, toky řek, vzdálenosti a polohu památných míst. J. I. Felbiger doporučuje vyučovat podle postupu od známého k neznámému, což chápeme jako něco nového, jelikož v dřívějších dobách učitelé totiž začínali od zeměkoule a často ani nedošli k výuce o vlasti, protože tvrdili, že učivo dějepisu obsahuje dějiny vlastní země (Vavrdová, 2009).

Roku 1930 došlo ke schválení dočasných učebních osnov, které ponechávaly naukovou popisnost učiva. Opíraly se zejména o regionální principy. O tři roky později, v roce 1933, došlo k přijetí definitivní učební osnovy vlastivědy, která byla vypracována Norbertem Černým. Jeho koncepce obsahovala předepsané učivo z každého oboru pro 3. až 5. ročník. Učivo mělo tvořit ucelený systém, který byl doplněn o poznatky z místa bydliště žáků. Největším kladem těchto osnov byl zejména pokus o vytvoření osobitého učebního předmětu s vlastním obsahem, didaktickým systémem a výchovně- vzdělávacím cílem (Černý, 1934).

Tyto osnovy byly následně přepracovány po válce roku 1948 a to v souladu s komunistickým smýšlením. Učivo vlastivědy bylo obohaceno o politické poznatky a později i o poznatky občanské výchovy (Mejstřík, 1972).

Mezi další významné osobnosti didaktiky vlastivědy patří Otakar Chlup, významná osobnost, která se zabývala problémy věcného učení. Tvrdil, že žák se učí především vlastní zkušeností na základě pozorování, názornosti, srovnávání. Chlup zároveň lpí na nutnosti studia dětské psychiky, a to z důvodu správného stanovení základního učiva (Vavrdová, 2009).

V roce 1954 nastal nový koncept výuky vlastivědy na prvním stupni. Samotná vlastivěda jako předmět byla zrušena, místo toho se ve 3. a 4. ročníku přešlo k vyučování

³ *Svět v obrazech* – kniha sepsaná Janem Amosem Komenským, vydána v roce 1658 v Norimberku. Týká se biologie, teologie a člověka.

věcného učiva v mateřském jazyce a následně v 5. ročníku došlo ke vzniku tří samostatných předmětů, a to: přírodovědy, zeměpisu a dějepisu. Avšak na nové učební osnovy se snesla vlna kritiky za to, že se věcné učení podřizovalo postupu při výuce čtení. Vyučování bylo zkomplikováno přemírou abstraktních pojmů, což následně vedlo k přetěžování žáků a nadměrnému verbalismu⁴ (Mejstřík, 1972).

V roce 1960 nastalo vyčlenění věcného učení z mateřského jazyka ve 3. a 4. ročníku. V 5. ročníku došlo ke sloučení přírodovědy, zeměpisu a dějepisu do jednoho samostatného vyučovacího předmětu s názvem Vlastivěda skládající se ze dvou složek: přírodovědné a společenské (Vavrdová, 2009).

K dalším změnám došlo roku 1976, kdy se základní škola rozdělila na dva čtyřleté stupně. V této době proběhla i modernizace obsahu učiva a začaly vznikat první nové učebnice.

Po roce 1989 došlo k značným proměnám celého českého vzdělávacího systému. Dané změny se týkaly vnější a vnitřní školské reformy. Začaly vznikat odborné materiály, které představovaly komplexní transformaci českého vzdělávacího systému: Expertní studie, projekty NEMES a IDEA a jiné. Roku 1995 vznikl Standard základního vzdělávání, na nějž následně navazují další vzdělávací programy pro základní vzdělávání Obecná a občanská škola, Základní škola a Národní škola, v roce 2001 dochází ke vzniku Národního programu rozvoje vzdělávání – Bílé knihy představující strategický dokument navazující na předchozí projekty reformy a expertních studií. V roce 2005 dále vznikl Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Všechny zmíněné dokumenty lze rozčlenit do dvou úrovní: státní a školní. Státní je zastoupen Národním programem vzdělávání, Rámcovými vzdělávacími programy a na druhé straně školní úroveň Školními vzdělávacími programy (RVP ZV, 2017).

⁴ Verbalismus - způsob vyjadřování záležící v přepjatém důrazu na slovní výraz.

1.2 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

V této kapitole se budeme zabývat Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a zastoupením předmětu vlastivěda v tomto programu.

1.2.1 Charakteristika Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) představuje nové pojetí vzdělávání. Uvedený dokument byl nejprve testován na předem vybraných pilotních školách. RVP ZV - zdůrazňuje klíčové kompetence a jejich propojenost se vzdělávacím obsahem a následné uplatnění získaných vědomostí a dovedností a jejich zhodnocení v praktickém životě žáka či studenta. Klíčové kompetence RVP ZV jsou rozčleněny do určitých souborů zaměřených na učení, řešení dané problematiky, komunikaci, pracovní činnosti a vzájemnou spolupráci. RVP ZV se opírá o koncepci celoživotního učení a formuluje očekávanou úroveň znalostí (RVP ZV, 2013).

Na rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání navazuje Školní vzdělávací program. Jde o vlastní vzdělávací program vytvořený pedagogy dané školy, který se opírá o jejich představy a zkušenosti s výukou. Učitelé již v tematických plánech nemusí popisovat, co mají probrat, ale jakými dovednostmi mají jejich žáci disponovat, tedy co mají umět. Nejedná se pouze o učební osnovu, ale daný program zároveň dovoluje školám a pedagogům volně nakládat s učebním obsahem a přizpůsobovat jej svým možnostem a potřebám. Umožňuje tedy modifikaci učiva například pro žáky nadané, stejně jako pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Daný program počítá s účelným postupným propojováním předmětů, využíváním značné škály vyučovacích metod, organizačních změn výuky a snahou o efektivnější výuku (RVP ZV, 2017).

Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy tvoří státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů. Jedná se o závazný kurikulární dokument obsahující vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků (RVP ZV, 2013).

1.2.1.1 Klíčové kompetence

„Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.“ (RVP ZV, 2013, s. 10).

Všichni žáci by měli být vybaveni souborem klíčových kompetencí na úrovni pro ně dosažitelné, a zároveň by měli být připraveni na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Počátek osvojování klíčových kompetencí začíná již v předškolním vzdělávání, pokračuje pak v základním a středním vzdělávání a dále se podílí na osvojování v dalším průběhu života.

Klíčové kompetence, kterých žák dosáhne na konci základního vzdělávání, tvoří neopomenutelný základ pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu. Klíčové kompetence se různými způsoby prolínají, je možno je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Je nutné, aby k rozvíjení těchto kompetencí byl směřován veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které se ve škole probírají (RVP ZV, 2013).

V etapě základního vzdělávání považujeme za klíčové tyto kompetence:

- kompetence k učení;
- kompetence k řešení problémů;
- kompetence komunikativní;
- kompetence sociální a personální;
- kompetence občanské;
- kompetence pracovní (RVP ZV, 2013).

1.2.1.2 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah základního vzdělávání se v RVP ZV rozděluje do devíti vzdělávacích oblastí. Každá vzdělávací oblast je tvořena jedním vzdělávacím oborem nebo více obsahově blízkými vzdělávacími obory:

Na prvním stupni základní školy se realizují tyto oblasti:

- **Jazyk a jazyková komunikace** (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk).

- **Matematika a její aplikace** (Matematika a její aplikace).
- **Informační a komunikační technologie** (Informační a komunikační technologie).
- **Člověk a jeho svět** (Člověk a jeho svět).
- **Umění a kultura** (Hudební výchova, Výtvarná výchova).
- **Člověk a zdraví** (Tělesná výchova).
- **Člověk a svět práce** (Člověk a svět práce).

Na druhém stupni základní školy se vzdělávací oblast **Člověk a jeho svět** nahrazuje vzdělávacími oblastmi **Člověk a společnost** zahrnujícími dějepis a výchovu k občanství a **Člověk a příroda** skládající se z fyziky, chemie, přírodopisu a zeměpisu. Na druhém stupni základní školy dále přibývá vzdělávací obor Výchova ke zdraví a Další cizí jazyk (RVP ZV, 2013).

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět představuje další vzdělávací oblastí RVP ZV, která je určena pouze pro žáky prvního stupně základního vzdělávání. Tato oblast představuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat. Umožňuje žákům pohled do historie i současnosti a také směřuje k praktickým dovednostem pro život. Svým širokým pojetím spoluvytváří povinné základní vzdělávání na prvním stupni.

V této oblasti žáci rozvíjejí a uplatňují své poznatky a zkušenosti získané výchovou v rodině a také v předškolním vzdělávání. Pozorováním a pojmenováváním věcí a jevů si žáci utvářejí souvislosti a tvoří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa a společnosti. Poznávají lépe sebe a své okolí a postupně se seznamují s místními i vzdálenějšími osobami, jevy a se složitějšími ději. Žáci se učí vnímat přírodu, lidi, vztahy mezi nimi, učí se poznávat přírodní krásy a všímají si také lidských výtvorů (RVP ZV, 2013).

Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí porozumět současnému způsobu života, jeho kladům i záporům. Tyto poznatky získávají nahlédnutím do minulosti a jsou pro ně východiskem do budoucnosti.

Základem úspěšného vzdělávání v této oblasti je vlastní prožitek žáků, který vychází z poznávání nejbližšího okolí žáků a školy. Velmi významnou roli zde hraje osobnost učitele a jeho osobní příklad.

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět se dělí na pět tematických okruhů:

- Místo, kde žijeme.
- Lidé kolem nás.
- Lidé a čas.
- Rozmanitost přírody.
- Člověk a jeho zdraví.

Z těchto pěti okruhů řadíme do regionální vlastivědy následující okruhy: Místo, kde žijeme. Lidé kolem nás. Lidé a čas. Právě u těchto okruhů se zaměříme na očekávané výstupy a učivo.

Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy - 1. období

žák:

- vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, kterou navštěvuje, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí ve svém nejbližším okolí;
- začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, je schopen pozorovat a popisovat změny v nejbližším okolí, obci (městě);
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a je schopen vyjádřit různými způsoby její estetické hodnoty a její rozmanitost.

Očekávané výstupy – 2. období

žák:

- je schopen určit a vysvětlit polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu;
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, bude se umět orientovat podle nich a řídit se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě;

- rozlišuje mezi náčrtů, plánů a základními typů map, vyhledává na mapách naší republiky, Evropy a polokouli jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí;
- vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem dokáže posoudit jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického;
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a je schopen porovnat způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích.

„Učivo:

- *domov* – prostředí svého domova, orientace v místě bydliště;
- *škola* – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy; riziková místa a situace;
- *obec (město), místní krajina* – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť;
- *okolní krajina (místní oblast, region)* – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany;
- *naše vlast* – domov, krajina, národ;
- *mapy obecně zeměpisné a tematické* – obsah, grafika, vysvětlivky. “ (RVP ZV, 2013, s. 38).

Lidé kolem nás

Očekávané výstupy – 1. období

žák:

- je schopen rozlišit blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevit toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků a jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům;
- dokáže odvodit význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.

Očekávané výstupy – 2. období

žák:

- dokáže vyjádřit na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodit a dodržovat pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě);
- rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj případný omyl a dohodne se na společném postupu řešení;
- je schopen rozpoznat ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy;
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a dokáže navrhnout možnosti zlepšení životního prostředí obce (města).

„Učivo:

- **rodina** – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, práce fyzická a duševní, zaměstnání;
- **soužití lidí** – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie; obchod, firmy, zájmové spolky, politické strany, církve, pomoc nemocným, sociálně slabým, společný „evropský dům“;
- **chování lidí** – vlastnost lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům;
- **kultura** – podoby a projevy kultury, kulturní instituce, masová kultura a subkultura;
- **základní globální problémy** – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí.“ (RVP ZV, 2013, s. 38).

Lidé a čas

Očekávané výstupy – 1. období

žák:

- je schopen využít časových údajů při řešení různých situací v denním životě, dokáže rozlišit děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti;

- umí pojmenovat některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, je schopen interpretovat některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije;
- uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech umí porovnat minulost a současnost.

Očekávané výstupy – 2. období

žák:

- zvládá pracovat s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy;
- využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zvládá zdůvodnit základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek;
- je schopen rozeznat současné a minulé orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik;
- dokáže srovnávat a hodnotit na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik.

„Učivo:

- *orientace v čase a časový řád* – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období;
- *současnost a minulost v našem životě* – proměny způsobu, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny;
- *regionální památky* – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost;
- *báje, mýty, pověsti* – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj.“ (RVP ZV, 2013, s. 40)

Průřezová témata

Průřezová témata obsažená v RVP ZV jsou považována za významnou a nedílnou součást základního vzdělávání. Představují okruhy aktuálních problémů týkajících se současného světa a zároveň také vystupují jako formativní prvek základního vzdělávání. Průřezová témata

pomáhají vytvářet příležitosti také pro individuální uplatnění žáků, vzájemnou spolupráci a napomáhají rozvoji osobnosti žáka, a to zejména v oblasti postojů a hodnot.

Obsah průřezových témat doporučený pro základní vzdělávání je rozčleněn do tematických okruhů. Každý jednotlivý okruh obsahuje určitou nabídku témat, činností a námětů. Výběr témat a jejich začlenění do učebních osnov je plně v kompetenci školy.

Tematické okruhy průřezových témat prostupují napříč jednotlivými vzdělávacími oblastmi a zprostředkovávají propojení vzdělávacích obsahů a oborů. Zároveň vedou žáka ke komplexnímu vzdělávání a současně pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí (RVP ZV, 2013).

V základním vzdělávání jsou uplatněna následující průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova.
- Výchova demokratického občana.
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.
- Multikulturní výchova.
- Environmentální výchova.
- Mediální výchova (RVP ZV, 2013).

1.3 Charakteristika města Hranice

Město Hranice leží na pomezí Olomouckého a Moravskoslezského kraje. Město je specifikováno jako malá aglomerace, která je tvořena devíti místními částmi s dvaceti tisíci obyvateli.

Město Hranice vzniklo okolo 13. století jako osada, patřící premonstrátům z Hradiska u Olomouce. Po 16. století dochází k častému střídání majitelů. V 18. a 19. století byla ve městě rozvinuta vrchnostenská manufaktura zaměřená na výrobu fajánsového zboží⁵ a vystaven barokní chrám Stětí sv. Jana Křtitele. V druhé polovině 19. století se nejvýznamnější stavbou Hranic stal areál c. k. vojenských útvarů (Černý, Novotný, Zvardoň, 1985).

⁵ Fajánsové zboží - je proslavený druh hrnčířských výrobků nažloutlé nebo načervenalé barvy, které jsou pokryty bílou neprůhlednou glazurou.

Město se nachází v oblasti, v níž se kumulují dopravní a inženýrské koridory (silniční tah a železniční tah Přerov – Ostrava).

Historické jádro města zůstalo zachováno do dnešních dní a od roku 1992 představuje památkovou zónu s památkovým ochranným pásmem, do kterého spadá také okolí hřbitovního kostela Panny Marie a areálu městského hřbitova (Město Hranice, 2018 [online]).

1.3.1 Geografická poloha města

Město Hranice leží v oblasti Moravské brány, a to převážně na pravém břehu řeky Bečvy v nadmořské výšce 250 metrů nad mořem. Tato oblast je situována mezi Oderské vrchy a Podbeskydskou pahorkatinu a bývá označována jako Bečevská brána (podle řeky Bečvy, jež městem protéká). Bečevská brána představuje plochou pahorkatinu s výškovým rozpětím od 205 do 366 metrů nad mořem. V okolní krajině vystupuje město jako jasná dominanta, protože bylo založeno na vyvýšenině nacházející se mezi Bečvou a jejími přítoky Ludinou a Veličkou (Nebeský, 2007).

Řeka Bečva

Oba prameny Bečvy zakreslil už roku 1627 Jan Amos Komenský na své mapě Moravy. Řeka Bečva představuje levostranný přítok řeky Moravy a vzniká soutokem Vsetínské a Rožnovské (často také označované jako Horní a Dolní) Bečvy. Délka toku činí 61,5 kilometrů a plochu povodí tvoří 1620,19 km². Mezi nejvýznamnější přítoky Bečvy řadíme Ludinu a Veličku (Janda, 2011).

1.3.2 Průmysl

Již od 80. let 19. století se v Hranicích aktivně rozvíjel průmysl, a to především strojírenství - společnost Sigma pumpy Hranice, s. r. o. a stavebnictví - cementárna Cement Hranice, a.s.

Cement Hranice, a. s.

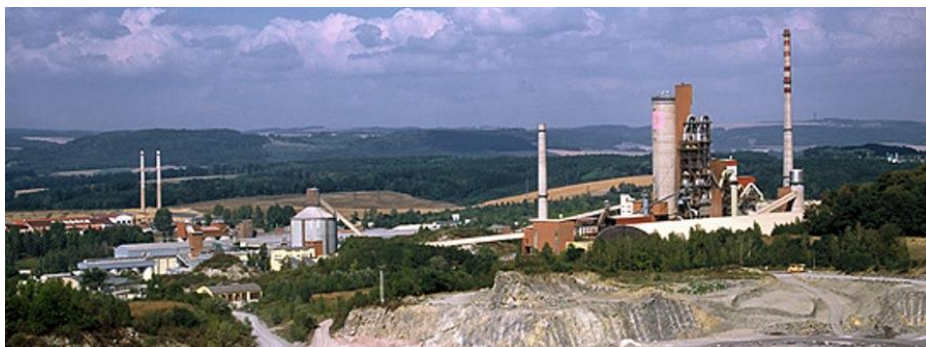
Již po roce 1930 se začalo uvažovat o vybudování cementárny u Hranic. Vedly k tomu bohaté zásoby vysoce kvalitních devonských vápenců v lokalitě nacházející se nedaleko Hranic a také rostoucí potřeba cementu ve stavebním průmyslu.

Hranická cementárna a vápenice funguje již od roku 1954, kdy její provoz zahajoval sám prezident Antonín Zápotocký. Její provoz běží nepřetržitě už 64 let. Obecně se odhaduje, že suroviny v okolí zajistí dalších osmdesát až sto let provozu.

V dřívějších dobách cementárna zaměstnávala mnoho lidí z blízkého okolí, bývalo jich až 1400. V současné době společnost zaměstnává jen 184 pracovníků.

Hlavním výrobním programem společnosti tvoří výroba cementů a maltovinových pojiv. Díky dlouholeté tradici a vysoké kvalitě patří tato společnost mezi nejmodernější producenty u nás. Společnost zároveň dbá také na šetrnost k životnímu prostředí, protože disponuje více než sto různými odprašovacími zařízeními. Výroba také postupně přechází na alternativní zdroje energie. Dřívějším pohonem bylo pouze černé uhlí. Nyní mezi alternativní zdroje energie patří například drcené pneumatiky, tříděný odpad a masokostní moučka.

Kvůli výskytu pramenů léčivé vody v blízkých Teplicích nad Bečvou nesmí úroveň těžby surovin nikdy poklesnout pod hranici 260 metrů nad mořem (Cement Hranice, 2018 [online]).

Obr. č. 1: *Cement Hranice, a. s.*

Zdroj: (Cement Hranice, a. s., www.betonserver.cz, 2018 [online])

Sigma pumpy Hranice, s. r. o.

Výroba čerpadel a čerpací techniky v Hranicích sahá až do roku 1883, kdy tuto továrnu založil Antonín Kunz. Nejznámějším výrobkem firmy Kunz se v této době staly větrné motory pohánějící čerpadla na vodu. Nejmenší měl větrné kolo o průměru tři metry, největší byl Samson o průměru deset metrů. Montéři firmy pracovali nejen na našem území, ale také v Polsku, Maďarsku, Turecku, Egyptě a v dalších zemích. Na počátku 20. století vybudovala hranická firma Antonín Kunz vodovody v 1056 obcích, z toho bylo 146 měst. Montéři

pracovali velmi rychle, například městský vodovod v Přerově o délce 24 kilometrů byl kolaudován po půl roce od začátku stavby (Necid, Juračka, 1995).

V roce 1912 se původní soukromá firma Antonín Kunz stala akciovou společností.

Podnik byl v říjnu 1945 znárodněn a stal se součástí kombinátu Sigma pumpy Olomouc. Samostatným národním podnikem s názvem Sigma Hranice se stal roku 1953.

Výrobní závod Sigma se po druhé světové válce začal rychle rozšiřovat. Postupně se stavěly další haly, komunikace, vnější osvětlení a parkoviště. Podnik Sigma Hranice se dokázal prosadit také na zahraničním trhu. Stavěly se čerpací stanice, úpravny vod, čistírny odpadních vod a vysokotlaká pístová čerpadla. Odběratelem byl především tehdejší Sovětský svaz, bývalá Německá demokratická republika a Jugoslávie, ale také státy jako Egypt, Sýrie, Súdán, Irák a Írán (Sigma pumpy, 2018 [online]).

Sigma Hranice získala za své výrobky na mezinárodních veletrzích celkem deset zlatých medailí.

V současné době tato společnost pokrývá potřeby tuzemského trhu a čerpadla vyváží do evropských zemí, zemí bývalého Sovětského svazu, Asie a také do oblastí Středního a Blízkého východu. Ve výrobě se používají nejmodernější programy v oblasti konstrukce čerpadel. Firma zaměstnává v současné době okolo pět set zaměstnanců (Sigma pumpy, 2018 [online]).

1.3.3 Významné kulturní památky a zajímavá místa

V následující kapitole se budeme věnovat stručnému popisu významných kulturních památek a zajímavých míst, která se nacházejí ve městě Lipník nad Bečvou a Hranice, či v jejich blízkém okolí.

Nejnižší bod evropského rozvodí

V těsné blízkosti Hranic se nachází nejnižše položené místo evropského vodního předělu mezi Černým mořem, k němuž směřuje řeka Bečva, a Baltským mořem, kam vtéká řeka Odra. Na toto místo upozorňuje betonový obelisk nacházející se v nadmořské výšce 320 metrů nad mořem (Dvorský, Orálek, Klečková, 2006).

Obr. č. 2: *Nejnižší bod evropského rozvodí*

Zdroj: (Nejnižší bod evropského rozvodí, www.hranicko.eu, 2010 [online])

Židovský hřbitov

K založení židovského hřbitova došlo v 17. století a nejstarší čitelný náhrobek je datován k roku 1686. Za dob komunistického režimu došlo k jeho zdemolování, avšak v roce 1991 se likvidaci podařilo zabránit a hřbitov následně opravit. Roku 1994 byl hřbitov za účasti Velvyslanectví státu Izrael předán do užívání veřejnosti (Necid, Juračka, 1995).

Synagoga

Stavba byla postavena v maursko – byzantském slohu a k jejímu dokončení došlo v roce 1864. Až do roku 1940 se zde konaly židovské bohoslužby. Ty byly následně zakázány a synagoga se začala využívat pro potřeby městského muzea. V roce 1993 si synagogu na 30 let pronajalo město Hranice a započalo rozsáhlou rekonstrukci, která skončila v roce 1995 otevřením výstavní síně synagogy (Bednář, Pospěch, 2007).

Obr. č. 3: *Hranická synagoga*

Zdroj: autorka

Kaple svaté Barbory

Kaple je vystavena v románském slohu a pro náboženské účely přestala sloužit během 2. světové války. Nachází se v areálu vojenských kasáren a veřejnosti se zpřístupnila v roce 1994. V současné době slouží jako místo pro pořádání koncertů komorní hudby a pěveckých sborů (Vojenská akademie Hranice, 2018 [online]).

Zámek

Počátky Hranického zámku sahají do 14. století, kdy byla vybudována tvrz, a ta v 16. století přebudována na zámek. Zámecká věž dosahuje výšky 64,7 metrů, tzv. Zlatý sál vyniká hodnotnou štukovou výzdobou z roku 1615 a celý zámek je ovlivněn benátskou renesancí.

V 17. století zámek už nepředstavoval reprezentativní a obytnou funkci, ale byl využíván především jako hospodářská a administrativní budova. Nyní slouží k účelům Městského úřadu Hranice (Turistické informační centrum města Hranic, 2018 [online]).

Obr. č. 4: Zámek v Hranicích

Zdroj: autorka

Hranická radnice

Hranická radnice byla vystavěna v roce 1528, ve 40. letech 16. století došlo k rozšíření o přistavenou věž a renesanční schodiště s lodžií v prvním patře. Hlavní vchod zdobí kamenný renesanční portál se znakem Pernštejnů, města Hranice a podobiznou tehdejšího městského purkmistra. V současné době zde sídlí městské muzeum s galerií, městská knihovna a informační centrum. Jako jedna z mála původních prostor se dochoval pozdně gotický sál s hvězdicovou klenbou, osmibokým podpěrným pilířem uprostřed včetně gotického stropu (Atlas Česka, 2018 [online]).

Obr. č. 5: Hranická radnice

Zdroj: (Stará radnice, <http://mic.hranet.cz>, 2018 [online])

Zbrašovské aragonitové jeskyně

Zbrašovské aragonitové jeskyně leží v údolí řeky Bečvy, v lázních Teplice nad Bečvou, a to nedaleko známé Hranické propasti. Jedná se o unikátní jeskynní systém evropského významu, jenž vznikl současným působením atmosférických vod a teplých minerálních vod vystupujících z velkých hloubek ve vápencích (Šimečková, 2008).

Minerál aragonit tvoří unikátní výzdobu. Všechny jeskyně představují složitý komplex spletených chodeb, dóků, komínů a puklin v několika výškových úrovních. Jedná se o jediné zpřístupněné jeskyně hydrotermálního původu v ČR. Nejnižší úroveň jeskyní trvale zaplnil oxid uhličitý (Šimečková, Geršl, 2013).

Jeskyně byly objeveny roku 1912 a od roku 1926 jsou zpřístupněny pro veřejnost. Návštěvní okruh měří 375 metrů a samotná prohlídka trvá zhruba 50 minut. Roku 2003 byly jeskyně oficiálně vyhlášeny národní přírodní památkou (Šimečková, 2005).

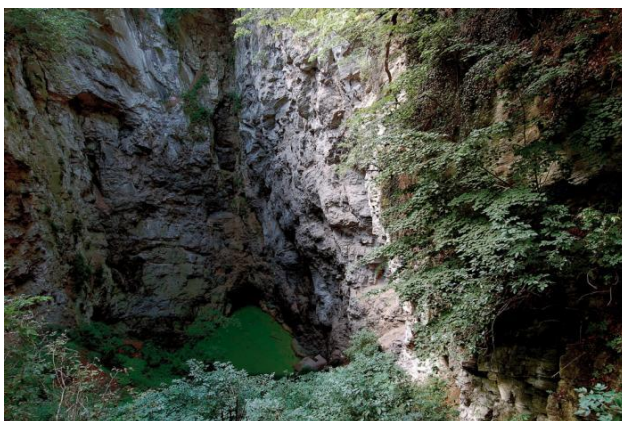
Národní přírodní rezervace Hůrka

Národní přírodní rezervace Hůrka, nacházející se na pravém břehu řeky Bečvy, zahrnuje vrchol Hůrka a významnou část svahů spadajících do Podbeskydské pahorkatiny. Součástí této přírodní rezervace je Hranická propast, zřícenina hradu Svrčov a vyhlídka U Svatého Jana. Důvodem ochrany této rezervace je zachování květeny, zvířeny a krasových jevů. Toto krasové území zahrnuje i Hranickou propast, na jejímž dně je jezírko s minerální vodou. Krasovému podloží odpovídá i zdejší flóra a fauna (Šafář, 2003).

Hranická propast

Hranická propast leží na pravém břehu řeky Bečvy v Národní přírodní rezervaci Hůrka u Hranic. Propast se nachází nedaleko Zbrašovských aragonitových jeskyní. První oficiální průzkumy Hranické propasti sahají do roku 1900, avšak o její existenci věděl už Jan Amos Komenský, který ji jako vůbec první zaznamenal na svém plánu Moravy. Jedná se o nejhlubší propast na světě (Český svaz ochránců přírody, 2013).

Poslední výzkum provedený česko – polskou expedicí v září 2016 potvrdil hloubku 404 metrů, jinak všechny předchozí pokusy o její naměření zatím selhaly. Odborníci odhadují, že se může pohybovat až kolem 800 metrů (The Guardian, 2018 [online]).

Obr. č. 6: *Nejhlubší propast na světě – Hranická propast*

Zdroj: (Hranická propast, <http://mic.hranet.cz>, 2018 [online])

Lázně Teplice nad Bečvou

Tradice využití minerální vody v Teplicích nad Bečvou sahá až do roku 1553, kdy došlo k založení lázní. V minulém století zažily Lázně Teplice nad Bečvou nebývalý rozmach. V roce 1924 vzniklo nové sanatorium Moravan. Lázně se specializují na komplexní rehabilitaci klientů zejména s onemocněním kardiovaskulárního systému (Kunovská, Šimečková, 2017).

Originál sochy císaře

Pro Českou republiku velmi ojedinělou památku představuje originál sochy císaře Františka Josefa I., odhalené v Hranicích roku 1898. Avšak v roce 1918 po pádu Rakouska – Uherska byla socha odstraněna a o jejích dalších osudech chyběly jakékoliv záznamy. Teprve v roce 1970 byla objevena v zemědělské usedlosti určené k demolici. Před zničením ji zachránil akademický malíř a sochař Ladislav Vlodek, který ji následně vystavil na zahradě svého domu. Tato socha je dílem vídeňského sochaře Pendla (Dvorský, Orálek, Klečková, 2006).

1.4 Charakteristika města Lipník nad Bečvou

Jde o město starobylé s 8,5 tisíci obyvateli. Údolím města vedla v minulosti důležitá obchodní cesta zvaná Jantarová stezka.

O založení města Lipníka nad Bečvou neexistují přesné historické doklady. První písemná zmínka, tj. jmenování markraběcího kaplana Valfra, faráře v Lipníku, pochází z roku 1238. Mezi léty 1256 a 1266 vzniklo nové dominium s hradem Drahotuš nedaleko obce Podhoří a později i městem Lipníkem. V roce 1312 došlo k rozdělení panství na dvě části. Centrem jedné části se stal nově vzniklý hrad u dnešních Drahotuší, které se staly městečkem. Centrum druhé části představoval nový hrad Helfštýn vystavěný Fridušem z Línavy. Ve zkratce můžeme říci, že město Lipník vzniklo u starší osady v blízkosti farního kostela, kde se spojovaly cesty od Olomouce a od Přerova. V rozmezí let 1256 a 1266 se stal Lipník novým městem a hospodářským zázemím původního hradu Drahotuš (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002).

V roce 1989 se stal Lipník nad Bečvou městskou památkovou rezervací.

V Olomouckém kraji jde spolu s Olomoucí o jediné město. Můžeme zde nalézt více než sto památkově chráněných objektů. Centrum města lemují středověké hradby se zachovanými baštami, dodnes nesoucími všechny znaky starobylých sídel. Uvnitř městského centra stojí měšťanské barokní domy s podloubími, mariánský sloup, dvě barokní kašny a radnice přestavěná ve slohu pozdního empíru. Mezi další památky města patří kostely, zvonice, klášterní areál, areál zámku, kaple, synagoga a dva židovské hřbitovy. Město si také udrželo původní uliční čáry (Jandová, Pjentak, 2002).

Město Lipník nad Bečvou dostalo svůj název podle lipového lesa, který byl údajně vyklúčen, nahrazen linií městských hradeb a u pranýře na místě pozdějšího hřbitova byly vysazeny čtyři lípy. Někdy se původ tohoto města spojuje také s hradem Helfštýnem, avšak toto spojení není podložené, protože samotný hrad je mladší než město (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002).

1.4.1 Geografická poloha města

Město Lipník nad Bečvou se nachází v údolí Moravské brány při pravém břehu řeky Bečvy v nadmořské výšce 233 metrů nad mořem. Město je obklopeno Hostýnskými

a Oderskými vrchy a leží na pradávne historické stezce, tzv. Jantarové stezce, která tehdy spojovala nejen sever a jih Moravy, ale procházela od Baltu k Adrii také Evropou.

Moravská brána

Moravská brána představuje geomorfologický celek, který se nachází na Moravě, v oblasti Západních Vněkarpatských sníženin. Vytváří protáhlou sníženinu mezi Podbeskydskou pahorkatinou a Nízkým Jeseníkem spojujícím Hornomoravský úval a Ostravskou pánev. Moravskou bránou protékají protisměrně řeky Bečva a Odra s přítokem Luhou procházející hranicí jejich povodí, které současně představuje hlavní evropské rozvodí mezi úmořím Baltského a Černého moře (Baďura, 1919).

Tato protáhlá sníženina byla svou strategickou polohou odedávna předurčena k trvalému osídlení, což potvrzují především archeologické nálezy z mladší doby kamenné (období 3000 let př. Kr.), například pazourkové nástroje, sekerky, šípky, hroty oštěpů apod. Moravská brána byla pro svou polohu také místem odrážejícím různé dějinné události nejen při formování české státnosti, ale také celé Evropy. Tímto údolím táhly armády téměř všech významných evropských států a údolí bylo zasaženo mnohými válečnými událostmi a konflikty (Žůrek, 2006).

Od pravěku jí procházela Jantarová stezka, jež byla později vedena jedna z prvních a nejdůležitějších železničních tratí Habsburské monarchie, a to Severní dráha císaře Ferdinanda (Černý, Novotný, Zvaradoň, 1985).

1.4.2 Průmysl

„Průmyslová expanze v 19. století vynesla město nakrátko na pozici významného dopravního, obchodního a dokonce i správního centra, aby je opět uvrhla do role provinčního městečka, když dráha postoupila dál na sever a průmysl se stále víc soustřeďoval do nedalekého Přerova.“ (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002, s. 5).

Fermat stroje Lipník, s. r. o., Strojtos Lipník, a. s., M – Moos, spol. s. r. o.

Tyto firmy navazují na dlouhodobou a slavnou tradici výroby a oprav obráběcích strojů v Lipníku nad Bečvou, která sahá až do konce 19. století. Strojírenský průmysl je i v současné době v Lipníku nad Bečvou velmi výrazně zastoupen. Vyrábějí se zde přesné obráběcí stroje vyvážené do různých odvětví průmyslu po celém světě.

MetalPlast Lipník n. B., a. s.

Tradice výroby v areálu závodu sahá do roku 1962. Tato firma vznikla v roce 1994. Společnost se zabývá lisováním kovových dílů, vstřikováním plastů, strojírenskou výrobou, výrobou forem a nástrojů a lisováním vláknitých materiálů za tepla (MetalPlast, 2018, [online]).

Noe, s. r. o.

Rodinná firma Noe, s. r. o. se zabývá nejen výrobou hraček, maňásků, pohádkových a zvířecích čepiček, různých kostýmů, ale vyrábí také výukové hračky, molitanové stavebnice a učební pomůcky. Firma vznikla v roce 1993, kdy její spolumajitelka a návrhářka paní Martina Beckertová připravovala kolekci pro svou diplomovou práci na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 1995 si této malé rodinné firmy všimla na veletrhu hraček v Praze Dáda Patrasová, a vybrala si ji pro výrobu své slavné žížaly Jülie. Později dostala firma zakázku na výrobu kosa Oskara, Kláry a kuřátek Pipi a Pepy. Dalším pro firmu významným momentem bylo získání licence k výrobě skřítky Františka a jeho kamarádky Fanyinky z televizní Kouzelné školky. Nejúspěšnějším rokem pro firmu Noe byl rok 2010, kdy ji oslovil režisér Jan Svěrák a svěřil jí výrobu medvídka Kukyho do svého filmu Kuky se vrací. Později ke Kukymu přibyli i jeho kamarádi Hergot, Bublína a Anuška. Spolupráce se slavným režisérem přivedla lipenskou firmu do širokého povědomí veřejnosti v celé republice. Podle knížky Pavla Šruta, za níž autor získal ocenění Magnesia Litera 2008, vyráběli také postavičku lichožrouta Hihlíka. Firma obdržela několik významných ocenění za estetickou kvalitu a pedagogickou způsobilost vyráběných hraček (Noe hračky pro radost, 2018 [online]).

Wienerberger cihlářský průmysl, a. s.

Nedaleko Lipníka nad Bečvou, v katastru obce Jezernice, byla na konci 20. a na počátku 21. století objevena naleziště velmi kvalitní cihlářské hlíny. Zdejší půda vynikala kvalitou i v oblasti pěstování zemědělských plodin, převážně cukrové řepy. Právě tuto oblast si jako zdroj cihlářské hlíny firma Wienerberger cihlářský průmysl, a. s. zvolila pro své další působení.

V roce 2004 byla zahájena výstavba závodu u obce Jezernice a začátkem roku 2005 byla uvedena do plného provozu. Vyrábí se zde cihelné bloky pro hrubou stavbu, vnitřní i vnější zdivo značky Porotherm. Celková kapacita této cihelny činí až 160 miliónů cihelných jednotek za rok.

Provoz je velmi ekologický tím, že ve značné míře využívá vedlejších produktů z jiných průmyslových výrob (dřevovýroby, výroby tepla a elektřiny, papírenské výroby, výroby šteků), které by jinak již nenašly své uplatnění. Rovněž využívá energii v nich obsaženou. Zároveň zadržuje vodu v krajině a část z ní používá místo vody pitné. Těžkou lidskou práci nahradily roboty (informace získané od ředitele závodu).

V současné době patří mezi největší a nejmodernější cihelny v České republice.

1.4.3 Významné kulturní památky a zajímavá místa

Kostel svatého Jakuba

Farní kostel svatého Jakuba se nachází na nejstarším území města. Pochází z období gotiky, tedy z přelomu 13. – 14. století. Jedná se o původně románskou stavbu, avšak před rokem 1400 byl Lackem z Kravař znovu přestavěn goticky. „Zvenku působí kostel dosti mohutně, hlavně zásluhou k lodi přistavených kaplí P. Marie a sv. Barbory.“ (Izák, 1938, s. 39).

Zařízení kostela se datuje do 60. let 18. století, kdy došlo k barokizaci. V roce 1596 byla věž kostela zvýšena, zkrášlena ochozem a měla tři bání nad sebou pokryté mědí. Roku 1604 se na věži postupně objevily tři zvony. Zvon Jakub pořízený ke cti svatého Jakuba, patrona chrámu. Dále pak zvon Jan a velký zvon Michal, kvůli němuž vystavěli roku 1609 zvonici, do které byly zvony přeneseny, protože zvon Michal byl tak velký, že při svém pohybu narážel

do zdi věže. V roce 1613 kostel zasáhl požár, cibule a věž kostela spadly na městské hradby. Požár se pak ještě opakoval v roce 1633. Tehdy došlo k poškození samotného kostela. Následovala oprava kostela, roku 1658 do věže pořídili nový zvon Vavřinec. O tři roky později dostala věž novou bání. V dalším století, tj. v roce 1788, kostel opět vyhořel a cibulovitá věž spadla do farního dvora. Při následující opravě se na věži objevila jehlancovitá střecha a ta tam zůstala dodnes. Fara související s tímto kostelem se nachází naproti kostela a je vhodně zakomponována do městských hradeb (Lipník nad Bečvou, 2018 [online]).

Obr. č. 7: *Kostel sv. Jakuba v Lipníku nad Bečvou*

Zdroj: (Kostel sv. Jakuba, www.historickasidla.cz, 2018 [online])

Synagoga

Synagoga představuje nejvýznamnější budovu židovské čtvrti. Nachází se v jihozápadním rohu historického jádra města. První zmínka o její existenci spadá až do roku 1540, kdy vznikala zároveň s hradbami a byla přistavěna jako poslední dům v Pernštýnské ulici. Začátkem okupace ji poškodili nacisté a poté sloužila ke skladovacím účelům. Po válce ji Židovská obec prodala církvi čs. Husitské, která ji v letech 1949 – 1950 nechala zrekonstruovat. Synagoga dodnes slouží jako modlitebna jejich církve.

Mimořádnou historickou hodnotu má celý rozvrh klenby spadající do stylu pozdní (vladislavské) gotiky počátku 16. století (Klenovský, 2000).

„Lipenská synagoga představuje nejstarší dochovanou stavbu svého druhu na Moravě a po Staronové synagoze v Praze druhou nejstarší v České republice. Jako jedna

z nejcennějších staveb svého druhu ve střední Evropě je památkově chráněna.“ (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002, s. 56).

Obr. č. 8: *Synagoga v Lipníku nad Bečvou*

Zdroj: autorka

Židovské hřbitovy

Židé byli součástí města Lipník nad Bečvou již od pradávna, první písemná zmínka o nich pochází z roku 1412. V době největšího rozmachu v polovině 19. století čítala židovská čtvrť 101 popisných čísel domů, v některých domech bydlelo dokonce až 20 lidí. Slávu židovské obce připomínají dnes ve městě dva židovské hřbitovy a několik chráněných domů (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002).

Starý židovský hřbitov i nový židovský hřbitov se nacházejí jižně od centra města a jsou v těsném sousedství. Pohřbívalo se zde od konce 16. století. Celá plocha starého hřbitova byla později hroby hustě zaplněna, nacházelo se zde 1500 – 1800 náhrobků. Roku 1942 byl hřbitov zničen německým vojskem. Po roce 1990 byl hřbitov za pomoci potomků rabína Fränkela obnoven (Klenovský, 2000).

Na novém židovském hřbitově se začalo pohřbívat po zaplnění starého hřbitova v 80. letech 19. století. Byla zde vystavěna obřadní síň a postupně zakládány řady hrobů novodobého typu. Byly to převážně obelisky z žuly, mramoru a pískovce. V období druhé světové války nechali nacisté strhnout obřadní síň, k největším škodám však došlo v 80. letech 20. století, kdy byla většina náhrobků prodána, a zbylé pomníky byly shrnuty na hromady. V současné době patří oba židovské hřbitovy k významným kulturním památkám města Lipník nad Bečvou (Klenovský, 2000).

Piaristická kolej

Piaristé přišli do Lipníka nad Bečvou v roce 1634 na podnět kardinála Dietrichštejna. Piaristická kolej dodnes zachovává svoji dispozici, tj. dvě nádvoří a monumentální průčelí z 18. století. V objektu se nacházela škola, noviciát, knihovna, oratorium a byty řeholních kleriků i žáků. Hlavním úkolem těchto řeholních kleriků byla kromě dobročinnosti také výuka mládeže na školách všech stupňů. Piaristům se podařilo vychovat tisíce žáků, z nichž mnozí patří mezi významné osobnosti vědy a kultury. Největší význam měl zde noviciát, kde se připravovali na své povolání budoucí učitelé nejen ze všech krajů Moravy, Slezska, Čech, ale také z rakouských a německých zemí. V noviciátě byl například připravován P. Josef Václav Justin Michl, známý Drašar z románu spisovatelky T. Novákové. Jako žák piaristické školy zde působil třeba Johann Gregor Mendel, objevitel zákonů genetiky. Piaristé opustili město Lipník nad Bečvou roku 1884. Z důvodu špatného technického stavu, je tato významná památka Moravy veřejnosti dlouhodobě nepřístupná (Lipník nad Bečvou, 2018 [online]).

Obr. č. 9: Piaristická kolej v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: (Piaristická kolej, <https://prerovsky.denik.cz>, 2016[online])

Kostel sv. Františka Serafinského

Piaristický kostel sv. Františka Serafinského se nachází v těsném sousedství piaristického kláštera a zámku. Tento bratrský kostel byl postaven v goticko - renesančních formách. Z původní stavby se dochovala dispozice kostela včetně obvodových zdí kněžiště s opěrnými pilíři. Kostel sv. Františka Serafinského má dvojici věží. Severní věž je vyzdobena

sloupkovými arkádami s balustrádou, zato jižní věž nebyla dostavěna do plánované výše. Kostel se řadí mezi výjimečné dílo, protože bratrské kostely obecně věže nemívaly. Piaristé kostel přestavěli v raně barokním stylu. Projektantem stavby byl vídeňský císařský architekt Giovanni Pietro Tencalla, představitel raného baroka ve střední Evropě. Prostor před severním průčelím kostela uzavírá zeď se vstupní bránou s půlkruhovým záklenkem z roku 1757, která je zároveň uměleckým skvostem. Kostel má velmi dobrou akustiku a dnes se stává častým místem konání koncertů (Lipník nad Bečvou, 2018 [online]).

Obr. č. 10: *Kostel sv. Františka Serafínského v Lipníku nad Bečvou*

Zdroj: autorka

Zámek Lipník nad Bečvou

Vznik zámku v Lipníku nad Bečvou je datován do 16. století. V 60. letech 19. století došlo za dohledu stavitele Josefa Zürka k radikální novoklasické přestavbě. Právě díky jeho projektu se za pomoci zahradníka Ferdinanda Wenzla proměnila stávající terasa, umístěná na střeše bývalých stájí západního dvorního křídla ve střešní zahradu. Následně byla za pomoci můstku propojena s bývalým salonkem nacházejícím se v jihozápadním nároží (Čermáková, Mužíková, 2009).

„Dochovalo se několik Žákových plánů z roku 1863, jež jsou nyní uloženy v archivu lipenského velkostatku v Janovicích.“ (Čermáková, Mužíková, 2009, s. 16).

Bohužel se po čtyřiceti letech vyskytly závady, jež vedly ke kompletní stavební rekonstrukci terasy. Proto tedy byla terasa v letech 1910 – 1911 upravena do současné podoby. Střešní zahrada náležící zámku Lipník nad Bečvou je považována za nejstarší střešní zahradu v České republice. V době svého vzniku však byla nejstarší střešní zahradou v zemích na sever od Alp. Dnes zde sídlí stavební odbor Městského úřadu v Lipníku nad Bečvou (Čermáková, Mužíková, 2009).

Stavitel Josef Zürk je v některých pramenech uváděn jako Josef Žák.

Obr. č. 11: Zámek v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: (Zámek Lipník nad Bečvou, www.kultura.cz, 2018 [online])

Přírodní rezervace Škrabalka

Škrabalka představuje unikátní zbytek lužního lesa nacházejícího se v levém zákrutu řeky Bečvy. Toto místo je již od roku 1956 vyhlášeno chráněným územím (Šafář, 2003).

Slepé rameno řeky Bečvy, které dříve patřilo k rozsáhlému systému záplavových toků, jež si řeka během mnoha staletí vytvářela v krajině Moravské brány a zase je opouštěla, tvoří páteř celé Škrabalky (Rádio vašeho kraje, 2015 [online]).

Přírodní rezervace Škrabalka je unikátní zejména z toho důvodu, že leží na okraji města Lipníka nad Bečvou. Lesním porostem vede pěší trasa do Týna nad Bečvou a dále pokračuje na hrad Helfštýn. I přesto se v rezervaci nachází přes 220 druhů vyšších rostlin. Mezi zvláště cenné a chráněné druhy patří například šípatka vodní či bledule letní (Šafář, 2003).

Rezervace představuje také významné hnízdiště ptáků. Při průzkumu bylo napočítáno až 54 druhů ptactva. Mezi nejznámější patří třeba strakapoud, žluva hajní či potápka malá a bukáček.

Kromě ptáků zde žije i velké množství různých druhů hmyzu a obojživelníků.

Škrabalka tvoří přirozený prostor pro případné povodňové rozlivy řeky do kraje, a představuje tedy do jisté míry jakousi ochranu pro nedaleké město Lipník nad Bečvou. (Rádio vašeho kraje, 2015 [online]).

Uvedenou přírodní rezervací prochází nejen červená turistická trasa, ale také naučná stezka. Ta návštěvníkům poskytuje mnoho cenných informací o zdejším kraji. V blízkosti můžeme také najít nadregionální cyklostezku vedoucí z Přerova přes Lipník nad Bečvou až do Hranic.

1.5 Ostatní pamětihodnosti v okolí

Tato část práce nás provede nejzajímavějšími pamětihodnostmi a významnými místy, která se nacházejí v blízkém okolí města Hranice a Lipník nad Bečvou.

Hrad Helfštýn

Hrad Helfštýn, který se nachází nedaleko Lipníka nad Bečvou, představuje významnou dominantu Moravské brány. Jeho vznik je historiky kladen do období mezi léty 1312 – 1325 a za jeho zakladatele se považuje moravský feudál Friduš z Linavy. Jako druhý budovatel Helfštýna bývá označován Lacek z Kravař, nejvyšší hofmistr český, oddaný stoupenec husitství, z jehož podnětu zaslala v září 1415 česká a moravská šlechta kostnickému koncilu známý manifest s 452 podpisy na protest proti Husovu upálení. Když Lackův příbuzný Petr ze Strážnice, nejvyšší komoří krále Zikmunda, na hradě nesídlil, uchvátil Helfštýn loupeživý rytíř Jan z Messenpecku, jehož jméno a násilné činy dodnes žijí v několika lidových pověstech (Černý, Novotný, Zvaradoň, 1985).

Mezi dalšími majiteli hradu se objevuje od roku 1467 jméno Albrechta Kostky z Postupic, obratného diplomata, o jehož cestě ve službách Jiřího z Poděbrad do západní Evropy podal zprávu jeho panoš Jaroslav ve starověkém cestopisu. Nové období v historii hradu nastalo roku 1477, kdy Helfštýn přešel do vlastnictví rodu Pernštejnů. Na obranu rozsáhlého majetku při vstupu do Moravské brány od Přerova po Hranice přeměnil Vilém z Pernštejna Helfštýn v nedobytnou pevnost, která měla odolávat tehdy již hojně rozšířeným palným zbraním. Kromě mohutných bašt a pevných hradeb se skutečnou raritou středověké opevňovací techniky stala tzv. široká zeď. Tu stavěly zástupy poddaných z širokého okolí po dobu plných deseti let až do roku 1490 (Jandová, Pjentak, 2002).

Po jednom z dalších držitelů, Půtovi z Ludanic, zdělila hrad roku 1571 jeho pětiletá dcera Kateřina. Ačkoliv její poručník Zachariáš z Hradce špatně hospodařil s jejím věnem, stala se tak přitažlivou nevěstou, že si ji už jako čtrnáctiletou vyhlédl poslední člen starobylého rodu Rožmberků, známý pan Petr Vok. Manželé zajížděli i na Helfštýn, kde je vítali fujarami z trubačské věže, ale do jižních Čech to bylo daleko, a tak hrad nakonec prodali. Novým leskem zazářil Helfštýn naposled za Bruntálských z Vrba. Starý gotický hradní palác se proměnil v renesanční zámeckou budovu s rozlehlými komnatami a se štukovou výzdobou stropů. Účast na stavovském povstání v době předbělohorské stála Jiřího z Vrba nejen život, ale také celé panství. Další majitelé z rodu Dietrichštejnů už na hradě nikdy nesídlili (Jandová, Pjentak, 2002).

Helfštýn, jedna z největších našich pevností, ožívala jen v době válečných nebezpečí hlasy vojenské posádky. Od 18. století se opuštěná měnila ve zříceninu, občas navštěvovaná turisty. Teprve naše současnost věnuje péči i prostředky na její důstojné uchování (Jandová, Pjentak, 2002).

„Jméno hradu, jinak málo známé, najdeme až v Praze. Zásluhou lipnických vlastenců byl ze skály pod Helfštýnem vylomen jeden ze základních kamenů pro Národní divadlo a v roce 1868 slavnostně dopraven do našeho hlavního města.“ (Černý, Novotný, Zvardoň, 1985, s. 9).

Obr. č. 12: *Hrad Helfštýn*

Zdroj: autorka

Hefaiston

Základní myšlenka setkání uměleckých kovářů na hradě Helfštýně se zrodila v roce 1982, kdy se na hradě k prezentaci svého řemesla sešlo 18 mistrů kovářů, aniž by tušili, že jejich setkání povede k založení nějaké tradice. Původně se zde měla střídát různá umělecká řemesla, avšak po úspěchu prvního ročníku se už v následujícím roce stalo setkání pod názvem Hefaiston mezinárodním (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002).

Hlavním cílem tehdejší správy hradu Helfštýn a Okresního vlastivědného muzea v Přerově byla zejména snaha o seznámení široké veřejnosti s tradičními řemesly. V současné době se Hefaistonu každoročně aktivně účastní několik stovek uměleckých kovářů z celého světa. Poslední srpnový víkend se tedy hrad Helfštýn vždy změní v obrovskou galerii pod širým nebem, která vystavuje stovky exponátů ve všech prostorách hradu. Zájmu návštěvníků se těší častá vystoupení skupin historického šermu. (Helfštýn, 2018 [online]).

Tunel

Další unikátní památku z doby Rakouska – Uherska představuje železniční tunel, postavený v obci Slavíč mezi léty 1845 až 1846. Rarita tunelu spočívá v tom, že stojí na naprosté rovině. Jedná se zároveň o jediný tunel na 275 kilometrů dlouhé trati tzv. Severní dráhy Ferdinandovy. Tunel je kolem 250 metrů dlouhý a zhruba 6 metrů vysoký (Necid, Juračka, 1995).

Jezernické viadukty

Již více než 170 let tvoří Jezernické viadukty nedílnou součást obce Jezernice. Viadukty byly vybudovány roku 1842 jako součást Ferdinandovy dráhy na Ostravu. C. K. privilegovaná Severní dráha císaře Ferdinanda vznikla za spolupráce rakouské železnice a těžební společnosti. První trať byla provozována mezi Vídní a Bochni s vedlejšími dráhami vedoucími do Brna, Olomouce, Opavy, Bílska a Bělé. Kladla si za dílčí cíl propojit sklady soli ve Dworech, Wieliczce, díky nimž je nazývána Severní. Do dnešních dní je českými železničáři přezdívaná jako „Ferdinandka“. Této železnici se úspěšně podařilo propojit tehdejší Dolní Rakousy, Moravu a Rakouské Slezsko (Žůrek, 2006).

Roku 1839 se stala první parostrojní železnicí v Českých zemích a dnes představuje tzv. druhý železniční koridor.

Původní dráhu postavili pouze pro jednu kolej. Viadukt disponoval 42 cihelnými klenbami v celkové délce 411 metrů. Kamenný viadukt pro druhou kolej spatřil světlo světa až o třicet let později. Tento kamenný viadukt byl k původnímu přidělán a přesně kopíruje jeho tvar. Tím vzniká dojem, že oba mosty působí jako jedna jediná stavba (Rádio vašeho kraje, 2016 [online]).

V letech 1999 – 2002 došlo k rozsáhlé rekonstrukci viaduktů, jejichž přípravy započaly již v roce 1996, kdy došlo k realizaci studie a geodetického zaměření. Rekonstrukce proběhla v rámci modernizace železničního úseku trati Přerov – Hranice na II. tranzitním železničním koridoru. Celé viadukty byly kompletně sanovány a vzhledem k degradaci cihelného zdiva došlo k závěru, že je nutno klenby vybourat a nově vyzdít. Čelní zdi dostaly nové vyzdění z původních kamenů (Josef, 1999).

Komplexní rekonstrukce umožnilo následné zvýšení nápravového tlaku železničních vozidel na 22,5 tun. I v současné době představuje jakousi pomyslnou spojnicí mezi Ostravou a dalšími místy v České republice. Přes Jezernické viadukty vede stále hlavní tah mezi Olomoucí a Bohumínem (Rádio vašeho kraje, 2016 [online]).

„Rekonstrukcí jezernických viaduktů bylo obnoveno dílo, které bylo ve své době jedinečné, jež i dnes, svým provedením a sladěním s okolní krajinou, potěší všechny, kteří projíždějí Moravskou bránou.“ (Žůrek, 2006, s. 91).

Obr. č. 13: Jezernické viadukty

Zdroj: (Jezernické viadukty, <https://libri.cz>, 2018 [online])

Zřícenina hradu Drahotuš

Zřícenina tohoto středověkého hradu se rozkládá v lesích Oderských vrchů, nad vesnicí Podhoří, místní částí města Lipník nad Bečvou. Hrad Drahotuš byl založen ve 13. století moravským šlechticem Bohušem z Drahotuš, rovněž zakladatelem rodu pánů z Drahotuš. Tito páni hrad drželi do roku 1371, dokud ho neprodali moravskému markraběti Janu Jindřichovi. Ten hrad přenechal svému synovi Joštovi, který panství a hrad určil jako léno Ctiborovi z Cimburka. Na konci husitských válek, tedy v 15. století, byl hrad násilně držen Bočkem Puklicí z Pozořic, který svými loupeživými útoky ohrožoval celé okolí. Po roce 1447 byl hrad vrácen zpět do rukou Cimburků, ti už však o něj nemají zájem a celé panství prodávají Vilémovi z Pernštejna. Hrad však ztrácí svoji sídelní funkci a zaniká (Spurný a kol., 1983).

Dnes se z hradu dochovaly pouze valy, příkopy, velké kusy zdiva mohutné válcovité věže, zachovalé přízemí paláce a zbytky příkopů vnějších opevnění na přístupové straně hradu. Tyto zbytky jsou chráněny jako kulturní památka České republiky (Vojkovský, 2004).

Obr. č. 14: *Zřícenina hradu Drahotuš*

Zdroj: (Podhoří - Drahotuš, 2012 [online])

Dům Bedřicha Smetany

Roku 1852 přijel do Týna nad Bečvou ke svému švagrovi Františku Matějkovi tehdy osmadvacetiletý klavírní virtuos Bedřich Smetana. Tato návštěva byla pro Bedřicha Smetanu šťastným obdobím. Svůj čas zde věnoval odpočinku, procházkám po lesích a na hradě Helfštýně. Smetana se zde spřátelil se správcem místní školy, vedoucím místního kůru a varhaníkem Josefem Barbířem, se kterým jej spojovala především společná láska k hudbě. Během svého pobytu navštívil také svého bratra Antonína, který pracoval jako sládek v Hranicích. Zanedlouho se vracel zpátky do Prahy s příslibem, že zase přijede. Přijel za dva roky, tentokrát za mnohem závažnějších okolností. Jeho druhorozená dcera Gabriela trpěla tuberkulózou. Smetanovi se domnívali, že jí pobyt na venkově prospěje. Dcerka na tom ale byla opravdu špatně a 9. července 1854 ve věku dva a půl roku této nemoci nakonec podlehla. Rodiče dceru pohřbili na místním hřbitově a Týn už nikdy nenavštívili (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002).

Obr. č. 15: *Dům Bedřicha Smetany v Týně nad Bečvou*

Zdroj: (*Dům Bedřicha Smetany*, www.mistopisy.cz, 2018 [online])

1.6 Významné osobnosti

Tato část území Moravské brány je známa působením několika významných osobností. Uvedeme zde nejznámější z nich.

1.6.1 Působení Jana Amose Komenského v Přerově

V roce 1608 začal J. A. Komenský studovat na bratrské škole v Přerově, která byla podporována politickým ochráncem jednoty Karlem starším ze Žerotína. Ve vyšším oddělení této školy (1608 – 1611) získal Komenský zejména znalost latiny, a tak díky učiteli Tomáši Dubinovi získal vědomosti, které mu otevřely možnost studovat na univerzitě. V Přerově to bylo také poprvé, kdy se J. A. Komenský osobně setkal s učením polských sociniánů neuznávajících Boží Trojici, se kterými vedl později nejvíce náboženských polemik.

Později se J. A. Komenský stal představeným téže školy, kde před lety sám studoval. Kladl si zde za cíl využít získaných vědomostí ve prospěch vlasti a Jednoty bratrské. Svou činnost zaměřil především na zlepšování úrovně školství, neboť si plně uvědomoval jeho tehdejší špatný stav. Svůj volný čas Komenský využíval k samostudiu a zároveň sbíral látku k první české encyklopedii, *Divadlo veškerenstva věcí*.

V roce 1616, během krátké synody, byl Komenský v Žeravicích ordinován na kněze. Stejně jako všechny jeho ostatní krajany, tak i Komenského život výrazně změnila válka (Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě, 2018 [online]).

1.6.2 Lipník nad Bečvou

František Venclovský (1932 – 1996)

František Venclovský byl nejen otužilec, plavec, ale také muž toužící po slávě a vítězství za všech okolností. Narodil se 25. dubna 1932 v Lipníku nad Bečvou, kde zároveň prožil chudé dětství a mládí. František se vyučil zámečnickem a jeho velkou zálibou bylo vzpírání a box. Snil o účasti na olympiádě v Římě 1960. Při služebním tělocviku si však způsobil úraz a na horní polovinu těla ochrnl. Proto začal ještě více rehabilitovat, cvičit a zvedat těžší činky. Postupně začal zase chodit. Při rehabilitování poznal, že ledová voda na něj blahodárně působí, a tak se přidal k olomouckým otužilcům. S otužováním a plaváním začal kolem roku 1960 a na kanál La Manche začal myslet o čtyři roky později. Poprvé vkročil do vln Lamanšské úžiny 6. září 1970. Bohužel se všechno doslova spiklo proti němu. Byla zima, přšelo, brýle mu propouštěly slanou vodu do očí, mořské proudy ho strhávaly. Venclovský se s mořem rval celých dvanáct hodin, pak jej v mdlobách z moře vytáhli na loď. Tuto prohru nedokázal překousnout, a tak se na reparát o rok později připravoval o to poctivěji. Nakoupil kila soli, sypal ji doma do vany a zkoušel těsnost brýlí. Při druhém pokusu už triumfoval (Venclovský, 1974).

František Venclovský 30. července 1971 jako první Čechoslovák přeplaval kanál La Manche spojující Francii s Anglií. Tehdy devětatřicetiletý voják z povolání dostal od obdivovatelů 2256 dopisů a na všechny odpověděl. Když zazní jeho jméno, mnoha lidem se vybaví věta: „Já su tak šťastné!“, kterou pronesl, když kanál La Manche přeplaval.

23. listopadu 1996 si v jeho milované Bečvě na oblíbeném místě pod Tyršovým mostem u sokolovny v Přerově zaplavoval naposledy. Byl převezen do nemocnice, kde 13. prosince 1996 ve věku 64 let zemřel na krevní sraženinu, která nejspíš vznikla právě při poslední koupeli a podchlazení (Dvořáček, Žůrek, Drechsler, 2002).

Jan Neff (1832 – 1905)

Jan Neff, zdatný obchodník, mecenáš umění, vlastenec a zakladatel místní reálky, se narodil 6. května 1832 v Lipníku nad Bečvou. Ve dvanácti letech ho rodiče poslali do Vídně učit se kupcem v železářském a smíšeném obchodě. Jan Neff byl velmi nadaný, podnikavý a ctižádostivý. Po vyučení pracoval u různých firem, kde získal zkušenosti v obchodování. Roku 1863 v Praze Na Příkopě vznikla známá obchodní firma Hrubý – Neff (Gladišová, 2007).

Jeho pražský dům sloužil jako kulturní centrum českých umělců a spisovatelů. Jeho rodina se osobně znala například s Bedřichem Smetanou a Antonínem Dvořákem, jenž byl jejich domácím učitelem. Za finanční podpory J. Neffa napsal Antonín Dvořák své Moravské dvojzpěvy (Lipník nad Bečvou, 2016 [online]).

Obchodník Neff pracoval i ve Sboru pro postavení Národního divadla. Právě jeho zásluhou byl do základů Národního divadla vsazen kámen, na kterém je nápis Helfštýn – Lipník. Na své rodné město nikdy nezapomínal. Jeho dům v Lipníku nad Bečvou sloužil jako kulturní centrum, kde se diskutovalo o politice, umění a literatuře. Do historie města se však zapsal především jako zakladatel české reálky, dnes Střední průmyslová škola stavební (Gladišová, 2007).

Jan Neff zemřel 26. srpna 1905 v Lipníku nad Bečvou, kde je dle jeho přání také pohřben (Lipník nad Bečvou, 2016 [online]).

PhDr. Jaroslav Kanyza (1906 – 1982)

Jaroslav Kanyza, pedagog, spisovatel, knihovník a vlastivědný pracovník, se narodil 25. dubna 1906 v Lipníku nad Bečvou. Po studiích, od září 1933, působil až do roku 1941 jako učitel v rodném Lipníku nad Bečvou. Poté byla škola nacisty uzavřena. Po skončení druhé světové války se několik let angažoval v brněnském a ostravském rozhlasu, zároveň byl také členem Moravské filharmonie a Pěveckého sboru moravských učitelů (Gladišová, 2007).

Roku 1951 se Jaroslav Kanyza přestěhoval do Olomouce, kde se stal ředitelem Krajského vlastivědného muzea. V roce 1953 získal doktorát z pedagogiky, poté od roku 1958 až do odchodu do důchodu roku 1970 učil na gymnáziu Olomouc – Hejčín (Lipník nad Bečvou, 2016 [online]).

Mezi další oblíbené činnosti Jaroslava Kanyzy patřilo psaní povídek, básní, životopisů kulturních pracovníků a románů. Jeho vrcholným dílem je román V městě kardinálově odehrávající se v době pobělohorské v rodném Lipníku nad Bečvou (Lipník nad Bečvou, 2016 [online]).

Jaroslav Kanyza, publicista a milovník regionální vlastivědy, otec známého herce a malíře Jana Kanyzy, zemřel 12. června 1982 v Olomouci (Gladišová, 2007).

JUDr. František Brzobohatý (1838 – 1914)

František Brzobohatý, národní buditel, spisovatel, zpěvák, sbormistr, překladatel a hanácký humorista, se roku 1877 usadil v Lipníku nad Bečvou, rodišti své manželky Růženy. František Brzobohatý si zde otevřel advokátní kancelář, a působil tak ve veřejném životě až do své smrti. Aby čeští obyvatelé města nebyli odkázáni na německé peněžní ústavy, založil spolu s dalšími pokrokovými osobnostmi v Lipníku nad Bečvou českou Okresní záložnu (Gladišová, 2007).

V roce 1882 dále založil František Brzobohatý v Lipníku nad Bečvou TJ Sokol, byl také členem místního zastupitelstva, k vrcholům jeho činnosti však patří vybudování české reálky ve městě (Lipník nad Bečvou, 2016 [online]).

Literárně byl František čilý od mládí, jeho humoristicky a satiricky laděné články útočící hlavně proti germanizaci byly publikovány v mnoha časopisech (Gladišová, 2007).

Dne 29. prosince 1914 doktor práv František Brzobohatý v Lipníku nad Bečvou zemřel a pohřben je na městském hřbitově.

1.6.3 Hranice

Josef Heřman Agapit Gallaš (1756 – 1840)

Josef Heřman Agapit Gallaš, malíř, lékař a spisovatel, se narodil 4. dubna 1756 v Hranicích. Roku 1768 začal Gallaš studovat na piaristickém gymnáziu v Lipníku nad Bečvou, poté nastoupil na studia teologie na kněžský seminář v Olomouci, kde však studia nedokončil. V roce 1778 odešel do Vídně, kde se věnoval malířství, navštěvoval také

přednášky z anatomie a koncem roku 1783 byl přijat jako chirurgický praktikant u vojenského chirurga Valentina Göpflera. J. H. A. Gallaš byl císařem Josefem II. pověřen, aby provedl tajnou inspekci všech vojenských nemocnic protitureckého tažení. V listopadu 1788 však neúspěšný vojevůdce a smrtelně nemocný císař Josef II. opustil válečné tažení a Gallaše z fronty přeložili (Necid, Juračka, 1995).

V říjnu roku 1791 se vrátil do rodných Hranic, kde se věnoval příležitostnému léčení, zahradničení, malířství, regionální historii, literatuře i osvětovým projektům. Roku 1807 přeměnil část svého domu v nemocnici na dům pro chudé. Po boji s byrokratickými překážkami se Gallašovi podařilo založit roku 1811 veřejnou kostelní knihovnu spravovanou od roku 1913 Městským muzeem v Hranicích (Turistické informační centrum města Hranic, 2018 [online]).

V roce 1813 vydává Gallaš obsáhlou básnickou sbírku *Múza moravská*, která se řadí k čelním dílům českého národního obrození na Moravě. Největší hodnotu dnes však mají jeho autobiografické a národopisné práce.

Josef Heřman Agapit Gallaš zemřel 15. února 1840 v Hranicích a pochován je v čestném hrobě na hranickém městském hřbitově (Necid, Juračka, 1995).

Jiří Brdečka (1917 – 1982)

Jiří Brdečka, novinář, publicista, spisovatel, scenárista, výtvarník, kreslíř, ilustrátor a filmový režisér hraných i animovaných filmů, pracoval roku 1941 jako tiskový referent Lucerna filmu, angažoval se také v kresleném filmu a tiskl své kreslené vtipy a recesní povídky inspirované anglickým humorem (Turistické informační centrum města Hranic, 2018 [online]).

Brdečka se také zajímal o problematiku Divokého západu a pro časopis *Ahoj na neděli* sepsal v letech 1939 – 1940 seriál povídek o ideálním westmanovi – Limonádovém Joeovi. Zdeněk Stránský, herec divadla Větrník, seznámil na podzim roku 1943 Jiřího Brdečku s režisérem Josefem Šmídou, a ten pak 20. března 1944 uvedl Brdečkovu hru *Limonádový Joe* na divadelní prkna (Turistické informační centrum města Hranic, 2018 [online]).

V roce 1949 se stal v Československém státním filmu scenáristou, dramaturgem a filmovým režisérem.

Jiří Brdečka blízce spolupracoval ve studiu Bratři v triku s Jiřím Trnkou a Janem Werichem, dále dlouhodobě spolupracoval s filmovým režisérem Oldřichem Lipským. Mezi jeho nejlepší filmové scénáře patří dodnes divácky úspěšné parodické filmy jako Limonádový Joe aneb Koňská opera, Adéla ještě nevečeřela nebo Tajemství hradu v Karpatech. Jako scenárista se Brdečka podílel i na vzniku dalších filmů a pohádek, například Byl jednou jeden král, Baron Prášil, Až přijde kocour nebo Císařův pekař a Pekařův císař (Adam, 2008).

Milan Hein (*1946)

Milan Hein, český divadelní publicista, herec, moderátor a divadelní podnikatel se narodil 13. srpna 1946 v Hranicích. V letech 1970 – 1973 působil jako herec v divadle v Českém Těšíně. Od roku 1984 spolupracoval se svojí sestrou, moderátorkou a tlumočnicí Martou Skarlandtovou – Heinovou na autorských divadelních představeních v pražské Redutě (Necid, Juračka, 1995).

S moderováním začínal Milan Hein v 60. letech 20. století, kdy moderoval různé pořady pro Československou televizi. Roku 1993 natočil televizní triptych rozprav s Milošem Kopeckým nazvaný Co za to stálo ... vydaný i knižně (Necid, Juračka, 1995).

V roce 1995 odstartovalo umělecký provoz soukromé komorní divadlo Ungelt vybudované Milanem Heinem. Od té doby je Hein majitelem, dramaturgem a provozovatelem zmíněného pražského divadla (Česká televize, 2008 [online]).

František Majdloch (1929 – 2001)

František Majdloch, boxer, olympijský reprezentant a devítinásobný mistr Československé republiky, se narodil 14. října 1929 v Hranicích. K boxu tehdy dvanáctiletého Františka Majdlocha přivedl zakladatel hranického boxu a trenér František Calábek. Po skončení druhé světové války se stal oporou ligového „Rohovnického odboru ČSK Hranice, boxu se však věnoval jen na amatérské úrovni. V poválečném období se stal box nejoblíbenějším hranickým sportem a Hranice hostily několik zahraničních boxerských klubů. František Majdloch pravidelně vítězil v nejlehčí, tedy muší váze, byl oporou mužstva i státní reprezentace ČSR. Z toho důvodu byl jako jediný československý boxer povolán do mužstva Evropy v mezikontinentálním utkání s Amerikou konajícím se 13. 4. 1948. Zanedlouho poté se

v hranické sokolovně konalo mistrovství ČSR v boxu, které bylo zároveň kvalifikací na XIV. Letní olympijské hry v Londýně. František Majdloch zde v muší váze vyhrál a byl považován za největší medailovou naději československého boxu (Turistické informační centrum města Hranic, 2018 [online]).

Osmnáctiletý Majdloch, nejmladší člen československé olympijské výpravy, nakonec skončil na čtvrtém místě. Letních olympijských her se zúčastnil ještě dvakrát, a to v roce 1952 v Helsinkách a v roce 1956 v Melbourne. V nejtěžších vahách, do 54 kilogramů, se stal celkem devětkrát mistrem ČSR (Necid, Juračka, 1995).

2 EMPIRICKÁ ČÁST

Tato kapitola diplomové práce je zaměřena na výzkumné šetření znalostí žáků pátých tříd, týkající se regionální vlastivědy.

2.1 Charakteristika výzkumného šetření

Většina žáků navštěvujících první stupeň základní školy čerpá své znalosti o okolí zejména ze školní výuky, svého rodinného prostředí či díky svému vlastnímu zájmu. Znalosti, které ve škole získávají, jim učitelé mohou zprostředkovat v rámci výuky předmětů jako například vlastivěda a přírodověda.

Není to ovšem jen tento omezený okruh předmětů, jedná se také o mezipředmětové vztahy, kde se znalosti ze svého okolí vstupují například do výuky hudební výchovy, výtvarné výchovy, literární výchovy a mnoha dalších předmětů. Tyto znalosti jsou učiteli předávány výkladem ve třídě, exkurzemi, formou vlastivědných vycházek a dalšími nástroji vhodnými pro výuku.

Učitel se na prvním stupni základní školy ocitá v roli člověka, který určitým způsobem spoluvytváří vztah žáků ke svému bydlišti a místu, kde žáci navštěvují základní školu, a to zejména z toho důvodu, že znalost rodného kraje je velmi nápomocná při utváření kladného vztahu k žákovu rodišti a okolí. Žáci na prvním stupni základní školy se postupně učí mít rádi své bydliště a jeho okolí, jež vytváří předpoklad pro postupné vybudování vztahu k rodnému kraji a rodné vlasti. Kladný vztah k rodnému kraji žáka nabádá také k odpovědnosti za toto místo a spolupodílení se na jeho zachování a zvelebování.

Rozhodli jsme se tedy zjistit, jaké znalosti o svém regionu mají žáci z Hranicka. Pro výzkumné šetření jsme zvolili dvě základní školy, jednu školu v Lipníku nad Bečvou, druhou v Hranicích. Za tím účelem jsme sestavili nestandardizovaný didaktický test, a ten jsme následně předložili žákům pátých ročníků těchto dvou škol k vyplnění. Zajímalo nás zejména také to, zda existují významné rozdíly ve znalostech žáků v Lipníku nad Bečvou a v Hranicích.

Ve výzkumné (empirické) části jsme se nevěnovali samotným zdrojům informací, ze kterých žáci čerpají své znalosti, ale zejména jsme posuzovali, zda nějakými znalostmi disponují, a pokud ano, v jaké míře.

2.2 Cíle výzkumného šetření

Hlavním cílem empirické části této diplomové práce bylo zjistit, zda žáci pátého ročníku disponují přehledem a znalostmi o svém blízkém okolí, a pokud tomu tak je, tak v jaké míře.

Dílčí cíle:

- Vytvořit didaktický test a vyhodnotit jej.
- Zjistit, zda žáci prvního stupně základní školy mají znalosti o regionu.
- Zjistit, jaká je úspěšnost u jednotlivých položek.
- Zjistit, zda jsou žáci úspěšnější u položek týkajících se regionu, či celé ČR.
- Zjistit, jaký je počet žáků s nadprůměrnými a podprůměrnými znalostmi.
- Zjistit, zda existují významné rozdíly ve znalostech žáků ze školy v Lipníku nad Bečvou a v Hranicích.

2.2.1 Stanovené předpoklady

Předpoklad č. 1: *Žáci pátého ročníku dobře znají své okolí.*

Předpoklad č. 2: *Žáci umí pracovat s mapou.*

Předpoklad č. 3: *Žáci mají přehled o pamětihodnostech v okolí.*

Předpoklad č. 4: *Žáci nemají znalosti o přírodních nerostných surovinách.*

Předpoklad č. 5: *Žáci z Lipníka nad Bečvou budou úspěšnější než žáci z Hranic.*

2.3 Výzkumná metoda

Znalosti žáků jsme zjišťovali za pomoci speciální metody nestandardizovaného didaktického testu zařazeného do kvantitativního výzkumu.

Hlavním cílem kvantitativního výzkumu je objasnění jevů na základě vědecké teorie, hypotéz a formulovaných zákonitostí. Postup výzkumu lze popsat pomocí různých schémat a modelů, které výzkumu zaručí jeho opakovatelnost. Podstata kvantitativního výzkumu spočívá v získávání objektivních důkazů, potvrzení, či odmítnutí teorií, k čemuž dochází díky

využívání nástrojů kvantitativního výzkumu, jako jsou například: experiment, dotazník, testy a jiné standardizované pozorování. Hlavní výhodou kvantitativního výzkumu vidíme v možnosti jeho opakování (Gavora, 2008).

Pod pojmem test si obecně můžeme představit určitou formu zkoušky, či úkolu, který je vesměs identický pro všechny námi zkoumané osoby. Zároveň má také přesně definované způsoby hodnocení výsledků a jejich následné číselné vyjádření (Vavrdová, 2009).

Didaktický test představuje určitou formu zkoušky, sloužící ke zjišťování úrovně zvládnutí probraného učiva dané skupiny žáků. Jedná se tedy o nástroj systematického zjišťování dosažených výsledků výuky (Průcha, Walterová, Mareš, 2008).

Zásadním rozdílem mezi klasickým didaktickým testem a běžnou zkouškou představuje fakt, že didaktický test je navrhován, následně hodnocen a interpretován dle určitých předem definovaných pravidel (Chráška, 2007).

V současné době rozeznáváme řadu didaktických testů různých kvalit a druhu. Tyto druhy jednotlivých (didaktických) testů disponují určitými specifickými vlastnostmi, a liší se tedy tím, jaký druh informací z nich lze čerpat.

2.3.1 Validita didaktického testu

Validita představuje jednu ze základních a nejdůležitějších vlastností samotného didaktického testu. Test lze považovat za dostatečně validní v tom případě, pokud je ním zkoušeno opravdu to, co zkoušeno být má. V případě výsledků se posuzuje zejména míra shody obsahu testu s cíli a obsahem zkoušeného učiva (Chráška, 2007).

2.3.2 Reliabilita didaktického testu

Za reliabilní test lze považovat ten test, poskytující nejen spolehlivé, ale i přesné výsledky. Spolehlivost tkví v tom, že při opakování testování (za stejných podmínek) docházíme ke stejným, či velmi podobným výsledkům. Přesnost testu ovlivní četnost a velikost chyb, ke kterým při testování dochází. Úroveň reliability didaktického testu vychází z velké části z počtu úloh v daném testu. Obecně lze konstatovat, že se zvyšujícím se počtem úloh v testu se přímo úměrně zvyšuje také reliabilita. Aby test disponoval dostatečnou validitou,

musí mít dostatečnou reliabilitu, která ovšem ještě není zárukou toho, že bude didaktický test validní (Chráska, 2007).

2.3.3 Nestandardizovaný didaktický test

Nestandardizovaný didaktický test představuje formu testu, u kterého nedošlo k obvyklým krokům pro jeho přípravu a ověřování. Učitelé jej využívají zejména pro vlastní potřebu, proto tedy běžně bývá označován jako test učitelský. Většinou ověřování tohoto testu neproběhlo na větším vzorku testovaných, a proto tedy nejsou známy všechny jejich vlastnosti. Tyto testy mohou zachytit specifický přístup k látce, který je typický pro učitele, jenž je sestavuje. Příklad může představovat didaktický test, zjišťující úroveň znalostí z jednoho předmětu a to paralelně ve více školách (Chráska, 2007).

Nestandardizovaný didaktický test, pomocí kterého jsme realizovali výzkum (viz příloha č. 1), se skládá ze 12 testových položek. Test obsahuje otevřené, uzavřené a poznávací úlohy.

2.4 Výzkumný vzorek

Didaktický test byl sestaven pro žáky pátého ročníku základních škol v Lipníku nad Bečvou a v Hranicích. Chce porovnat znalosti žáků 5. ročníku a jejich úroveň ve dvou městech, vzdálených od sebe cca 13 kilometrů. V Lipníku jsme oslovili pátou třídu na plnoorganizované škole, avšak spíše rodinného typu, kdežto oslovená škola v Hranicích má třídy s vyššími počty žáků.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 39 žáků. V následující tabulce je uvedeno, kolik žáků psalo test v jednotlivé škole.

Základní škola	Hranice	Lipník nad Bečvou
Počet žáků	22	17

Tabulka č. 1: Počet respondentů v jednotlivých školách

Zdroj: vlastní výzkum

2.5 Předvýzkum

Po vytvoření nestandardizovaného didaktického testu byli osloveni dva žáci pátého ročníku, aby test vyzkoušeli. Žáci navštěvují školu v Jezernici, která leží mezi městy Lipník nad Bečvou a Hranice. Test si kladl za cíl zjistit, jak dlouhou dobu žáci na vyplnění testu potřebují a zda jsou úlohy úměrné věku a znalostem žáků.

Předběžné testování proběhlo v květnu roku 2017. Žáci test vyplňovali mimo vyučování v prostorách školní družiny. Doba na vypracování testu v předvýzkumu byla stanovena na 30 minut. Po vypracování obou testů vyšlo najevo, že žáci nepotřebují tolik času na vyplnění testových otázek a doba pro vypracování testu spadajícího do výzkumu byla zkrácena na 20 minut. Z předvýzkumu bylo jasné, že žáci neměli problém s pochopením testových otázek, avšak neznali odpověď na vše. Po odevzdání testu jsem s žáky jednotlivé otázky prodiskutovala. Z diskuze vyplynulo, že odpovědi znají, pouze si je neuvědomili, nebo si na správnou odpověď nezpomněli.

2.6 Výzkumné šetření a jeho průběh.

Výzkumné šetření proběhlo začátkem června roku 2017. Ke shromažďování dat jsme použili metodu didaktického testu, který jsme sami zpracovali. Tento didaktický test jsme předložili žákům dvou tříd základních škol. Jednu školu jsme oslovili v Lipníku nad Bečvou, kde test vyplnilo sedmnáct žáků, kteří ten den ve třídě byli přítomni. Druhou školu jsme oslovili v Hranicích. Zde test vyplnilo 22 žáků pátého ročníku.

Před vyplněním testu se žákům dostalo vysvětlení, že tento test nebude hodnocen známkou a nebude ani zařazen do klasifikace za druhé pololetí. Test poslouží nejen ke zkoumání daného tématu k této diplomové práci, ale také k tomu, aby sami žáci věděli, jaké mají znalosti o okolí svého bydliště a školy, již navštěvují. Test může sloužit také k jejich sebehodnocení.

Ke zpracování dat posloužily všechny vyplněné didaktické testy. Didaktický test se skládá z otevřených, uzavřených a názorných (obrázkových) položek. Maximální počet bodů, který žák může dosáhnout, je 21. Po předchozí domluvě s paní učitelkou žáci tento test vypracovali v rámci vyučování. Nejprve jsme si ústně prošli zadání, sdělili jsme instrukce a poté osobně dohlíželi na celý průběh. Žáci test odevzdali v předem domluvené časové dotaci.

2.7 Charakteristika analýzy dat

Při zpracování výsledků jsme postupovali tak, že jsme bodově ohodnotili každou otázku žákova testu. Následně byl spočítán celkový počet bodů jeho testu. Bodové hodnocení testů jsme přepsali do programu Microsoft Excel, kde jsme postupně vytvářeli grafy.

Didaktický test obsahuje 12 položek. Za každou správnou odpověď žák dostane 1 bod. Celkově tedy žák může získat 21 bodů.

Testová položka číslo:	Počet bodů:	Poznámka:
1. položka	2 BODY	1 bod - vyznačení kraje na mapě 1 bod – název kraje
2. položka	2 BODY	1 bod – název údolí, které je obklopené Hostýnskými a Oderskými vrchy 1 bod – název historické stezky
3. položka	1 BOD	1 bod – název řeky, která protéká městem Hranice dále směrem na Přerov
4. položka	7 BODŮ	Doplňování názvů k obrázkům: 1 bod - hrad Helfštýn 1 bod – Jezernické viadukty 1 bod – Zbrašovské aragonitové jeskyně 1 bod – Lázně Teplice nad Bečvou 1 bod – kostel sv. Jakuba a zvonice v Lipníku nad Bečvou 1 bod – Hranická synagoga 1 bod – dům Bedřicha Smetany
5. položka	1 BOD	1 bod – jméno dcery Bedřicha Smetany
6. položka	1 BOD	1 bod – hloubka nejhlubší propasti světa
7. položka	1 BOD	1 bod – název přírodní rezervace
8. položka	1 BOD	1 bod – století, ve kterém byl založen hrad Helfštýn
9. položka	1 BOD	1 bod – název setkání uměleckých kovářů, které se každoročně koná na Helfštýně
10. položka	1 BOD	1 bod – název strážního hradu, nedaleko Podhoří
11. položka	2 BODY	1 bod – název nerostu, který se těží v blízkosti Hranic 1 bod – název závodu, který tento nerost zpracovává
12. položka	1 BOD	1 bod – jméno významného muže, který studoval na latinském gymnáziu v Přerově

Tabulka č. 2: Počet bodů, který žák mohl u jednotlivých položek získat

Zdroj: vlastní výzkum

2.8 Výsledky výzkumného šetření

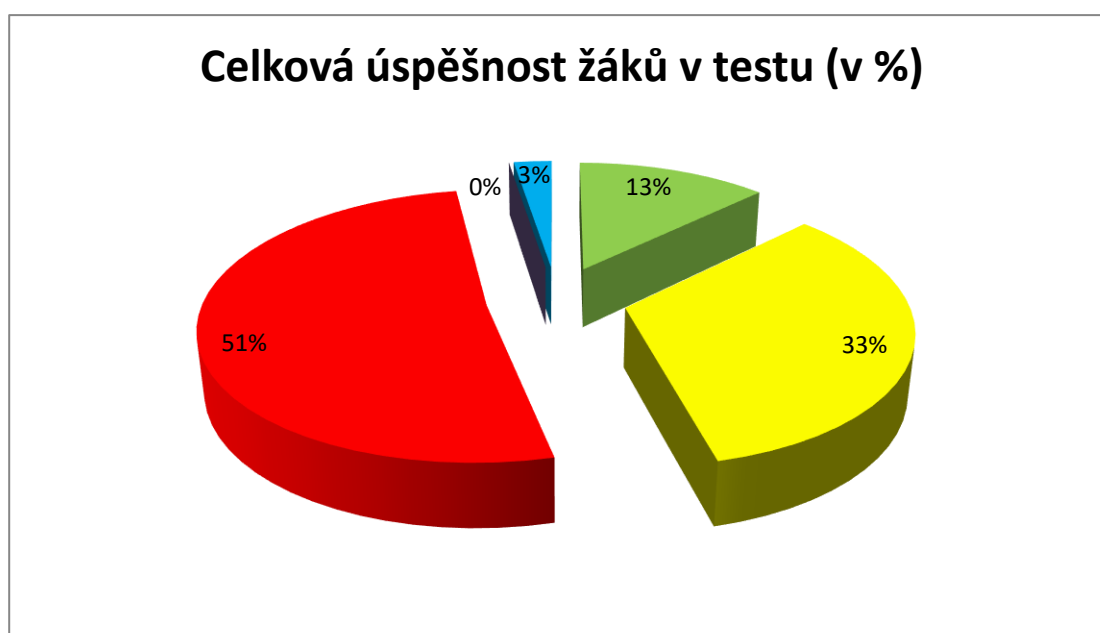
V této části diplomové práce jsou zpracovány výsledky výzkumného šetření. Jednotlivé položky testu jsou přehledně vyhodnoceny pomocí grafů. Ke každé položce je připojen graf stručně zachycující úspěšnost v jednotlivých městech.

Tabulka č. 2 představuje bodové rozpětí pro hodnocení didaktického testu. Mezi jednotlivými stupni hodnocení je čtyřbodový rozdíl, který slouží k lepší orientaci v úrovni znalostí žáků. Toto bodové rozpětí jsme zvolili subjektivně a představuje 20% rozpětí bodů, které žák může získat.

Tabulka č. 3: Bodová škála nestandardizovaného didaktického testu

Zdroj: vlastní výzkum

Graf č. 1: Celková úspěšnost žáků 5. třídy v testu, bez ohledu na místo školní docházky v %.

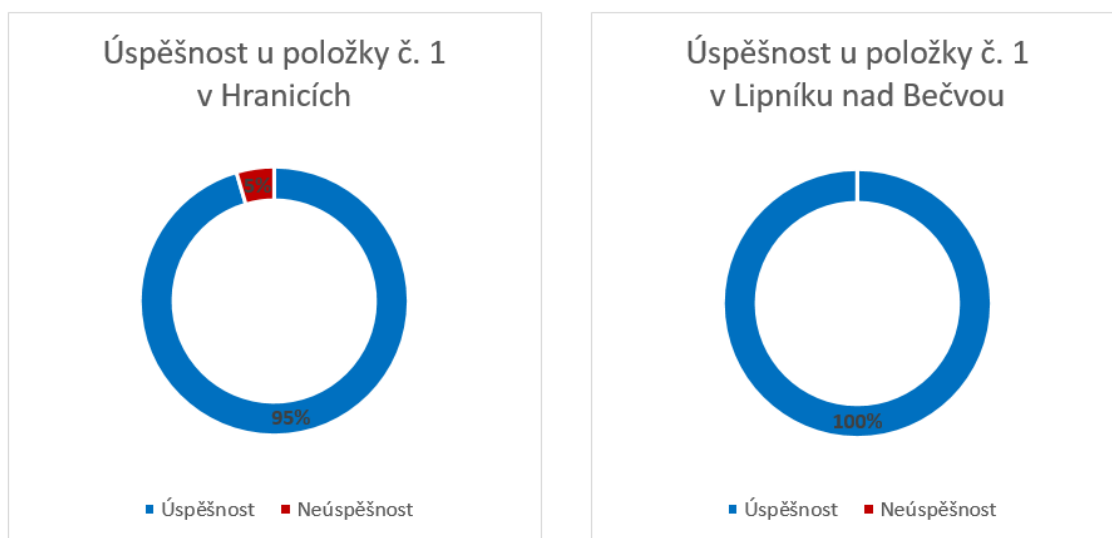
Zdroj: vlastní výzkum

Z grafu je patrné, že 13 % žáků se umístilo v bodovém rozpětí 21 – 19 bodů. 33 % žáků se umístilo mezi 18 – 14 body. Největší skupina žáků, a to 51 %, získalo 13 – 9 bodů. V bodovém rozpětí 8 – 5 bodů se neumístil žádný žák. Pouze jeden žák získal 4 body, což představuje 3 % z celkového počtu žáků.

2.9 Úspěšností žáků v jednotlivých školách

V této části kapitoly jsou uvedeny grafy k jednotlivým položkám testu, ke každé položce existují dva grafy, jeden ukazuje úspěšnost žáků v Hranicích a druhý v Lipníku nad Bečvou.

Položka č. 1 - Vyznač na mapě ČR kraj, do kterého řadíme město Hranice a jeho okolí a napiš, jak se kraj jmenuje.

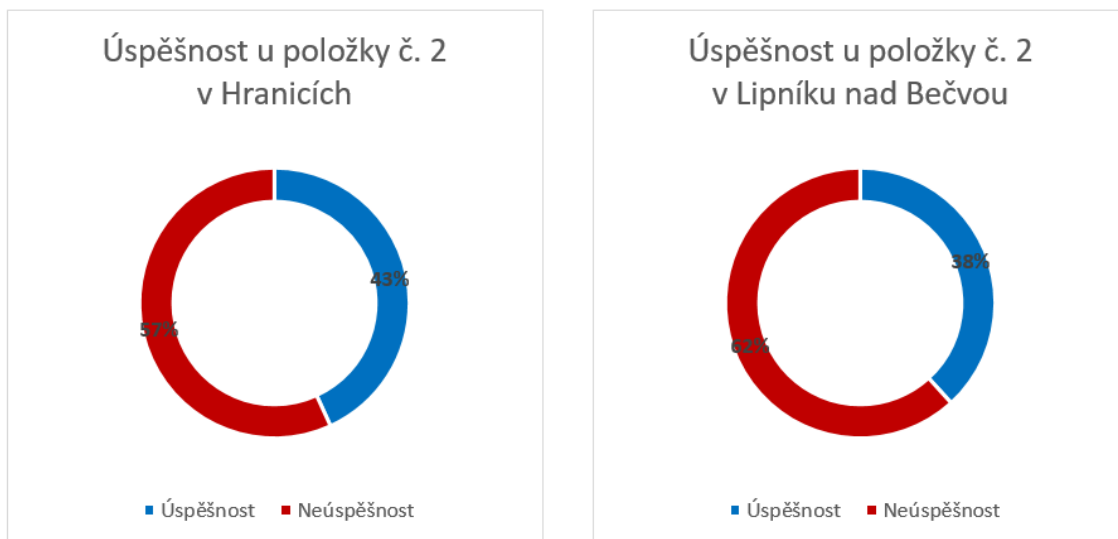

Graf č. 2: Úspěšnost u položky č. 1 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

V Lipníku nad Bečvou neměli žáci problém s odpovědí na položku. Je zde 100 % úspěšnost. Žáci v Hranicích uspěli na 95 %, v absolutní hodnotě neznal odpověď jeden žák.

Položka č. 2 – Jak se nazývá údolí obklopené Hostýnskými a Oderskými vrchy, ve kterém leží město Hranice a Lipník nad Bečvou? Tímto údolím vedla důležitá historická stezka. Napiš její název.

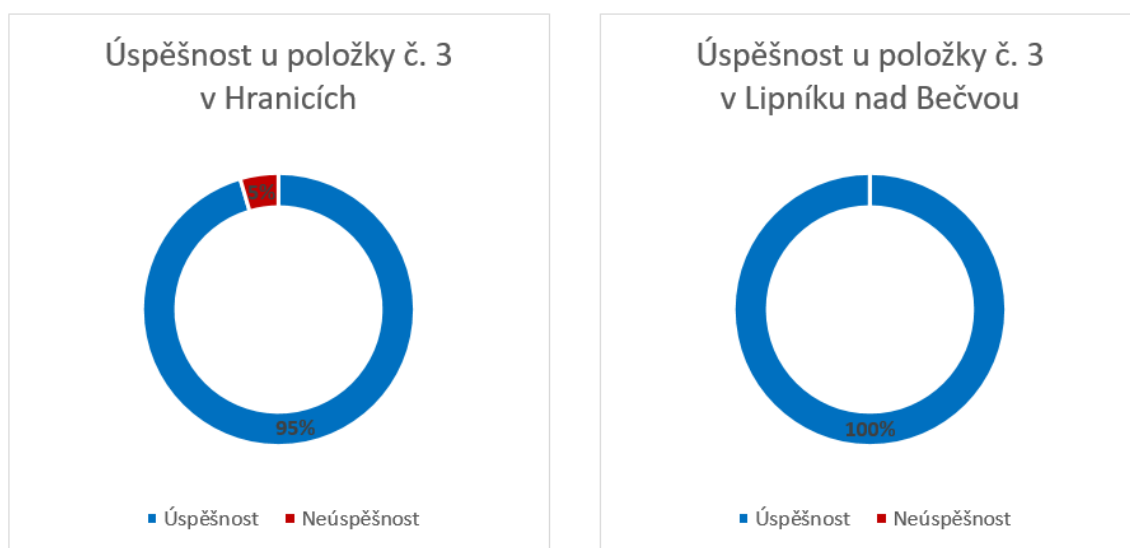

Graf č. 3: Úspěšnost u položky č. 2 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z grafu u položky č. 2 vyplývá, že úspěšnější byli žáci v Hranicích. Zde odpovědělo 43 % žáků správně. V Lipníku nad Bečvou byla úspěšnost pouze 38 %.

Položka č. 3 – Která řeka protéká městem Hranice dále směrem na Přerov?

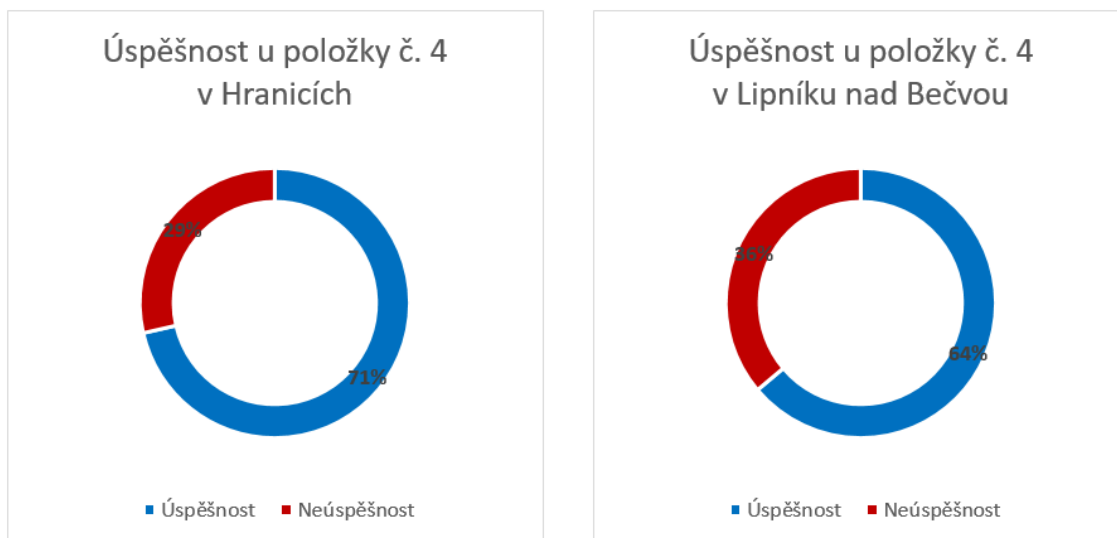

Graf č. 4: Úspěšnost u položky č. 3 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z grafu můžeme vyčíst, že všichni žáci z Lipníka nad Bečvou znali odpověď na tuto položku, je zde 100% úspěšnost. Žáci z Hranic uspěli v 95 %, špatně odpověděl jen jeden žák.

Položka č. 4 – Dopln chybějící názvy k obrázkům.

Graf č. 5 : Úspěšnost u položky č. 4 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

U této položky jsme hodnotili úspěšně jen ty žáky, kteří správně poznali všech sedm obrázků. Všechny významné stavby a místa tohoto regionu správně pojmenovalo v Hranicích 71 % žáků a v Lipníku nad Bečvou 64 % žáků.

V následující tabulce můžeme vidět rozdělení otázky číslo 4 a počet žáků s rozdělením na získaný počet bodů.

Získaný počet bodů	Hranice	Lipník nad Bečvou
7	0	3
6	8	2
5	9	1
4	4	5
3	0	3
2	0	3
1	1	0
0	0	0

Tabulka č. 4: Počet získaných bodů v jednotlivých školách

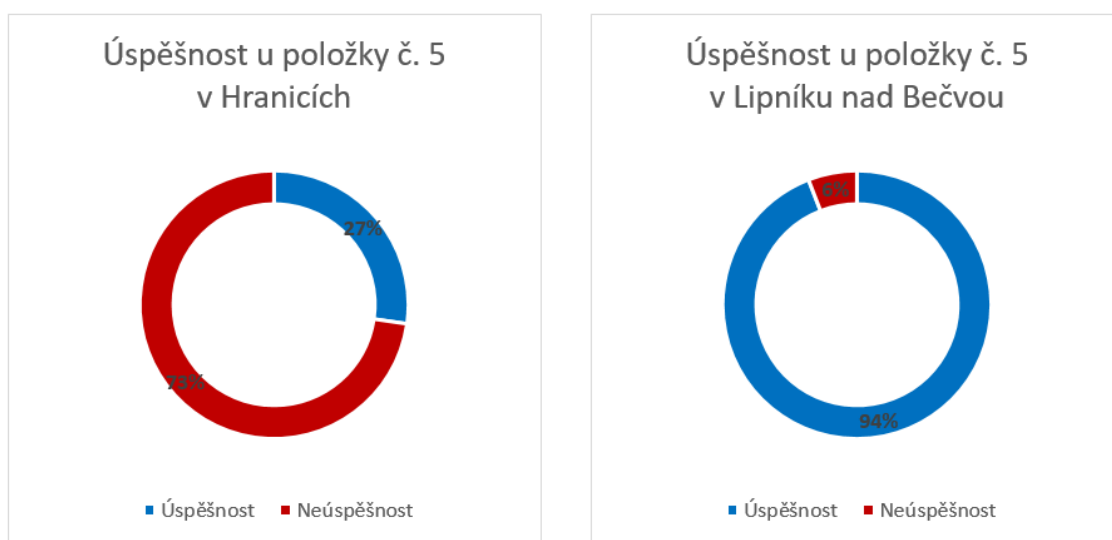
Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z tabulky vyplývá, že zatímco v Hranicích ani jeden žák nezískal plný počet bodů, v Lipníku nad Bečvou získali plný počet bodů 3 žáci. Pouze jednu položku nezodpovědělo v Hranicích 8 žáků, v Lipníku nad Bečvou to byli žáci 2. Největší počet žáků se umístil v bodové škále 5 až 6 bodů, celkem 20 žáků z obou škol.

Z tabulky dále můžeme vypočítat, že v Hranicích se většina žáků umístila v bodovém rozpětí 4 - 7 bodů. V Lipníku nad Bečvou jsou žáci víceméně rovnoměrně rozmístěni v bodové škále 2 – 7. Největší skupina žáků se umístila v bodovém hodnocení 4.

Nejlépe zodpovězenou byla podpoložka č. 1, u které měli žáci za úkol poznat z obrázku nedaleký hrad Helfštýn. Tuto otázku dokázali zodpovědět všichni žáci. Nejtěžší podpoložka se nedá jednoznačně určit. Žáci z Hranic měli problém s obrázkem týkajícím se Lipníku nad Bečvou a naopak.

Položka č. 5 – Jak se jmenovala dcera tohoto hudebního skladatele, která je pochována v obci Týn nad Bečvou? Podle ní je pojmenována turistická trasa z Hranic na hrad Helfštýn.

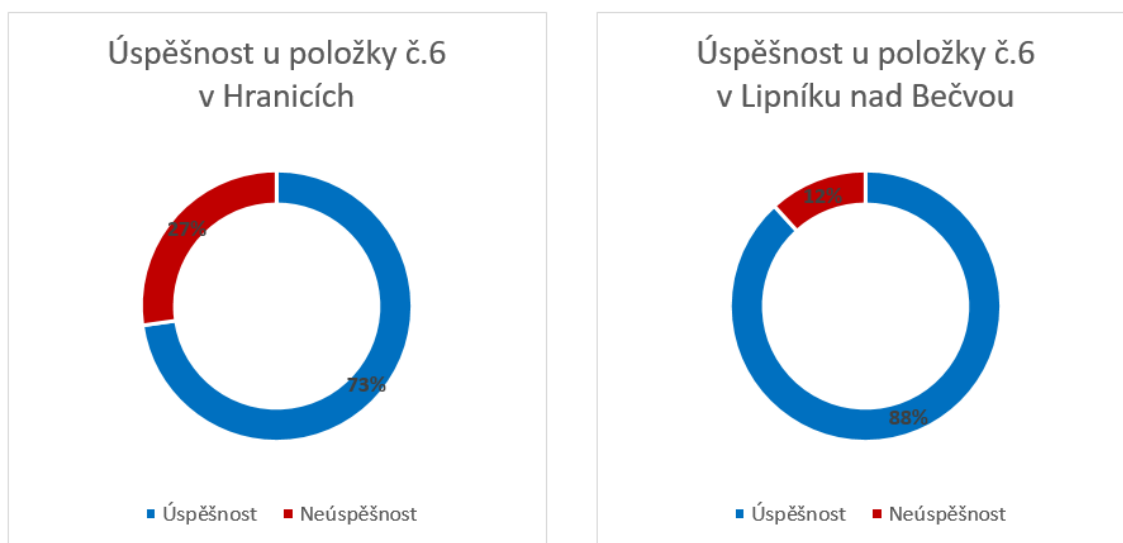

Graf č. 6: Úspěšnost u položky č. 5 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z grafu vyčteme, že žáci z Lipníka nad Bečvou si byli u této položky jisti, uspěli v 94 %. Špatná odpověď se objevila pouze u jednoho žáka. Úspěšnost v Hranicích byla 27 %.

Položka č. 6 – Nejhlubší propast světa – Hranická propast má hloubku:

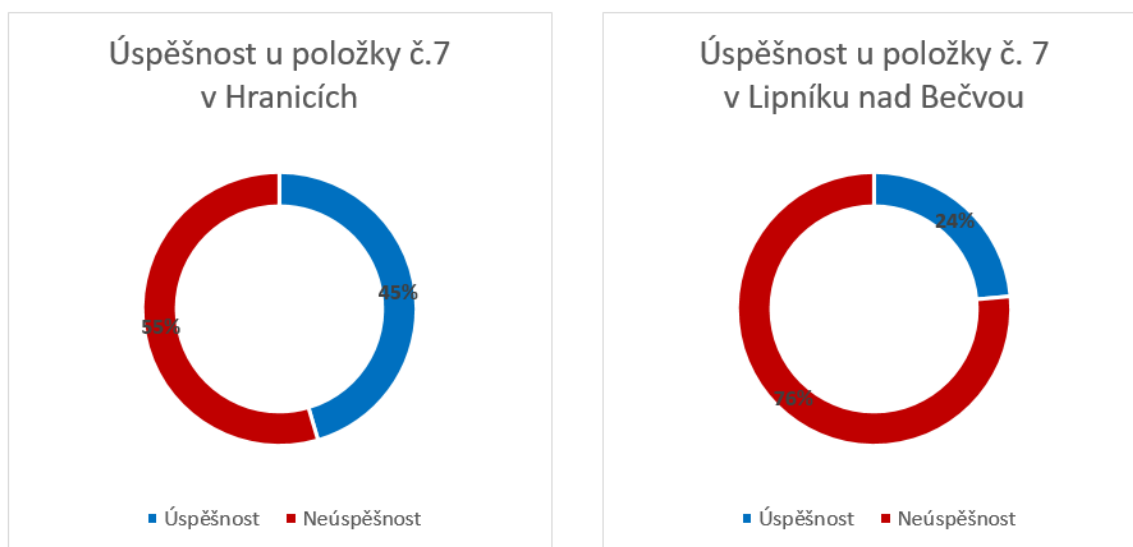

Graf č. 7: Úspěšnost u položky č. 6 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Správnou odpověď, že přesná hloubka nebyla doposud změřena, správně zaznamenalo 73 % žáků z Hranic. V Lipníku nad Bečvou byla úspěšnost ještě o něco větší, správně zde odpovědělo 88 % žáků.

Položka č. 7 – Napiš název přírodní rezervace nacházející se v těsné blízkosti Lipníka nad Bečvou nebo Hranic.

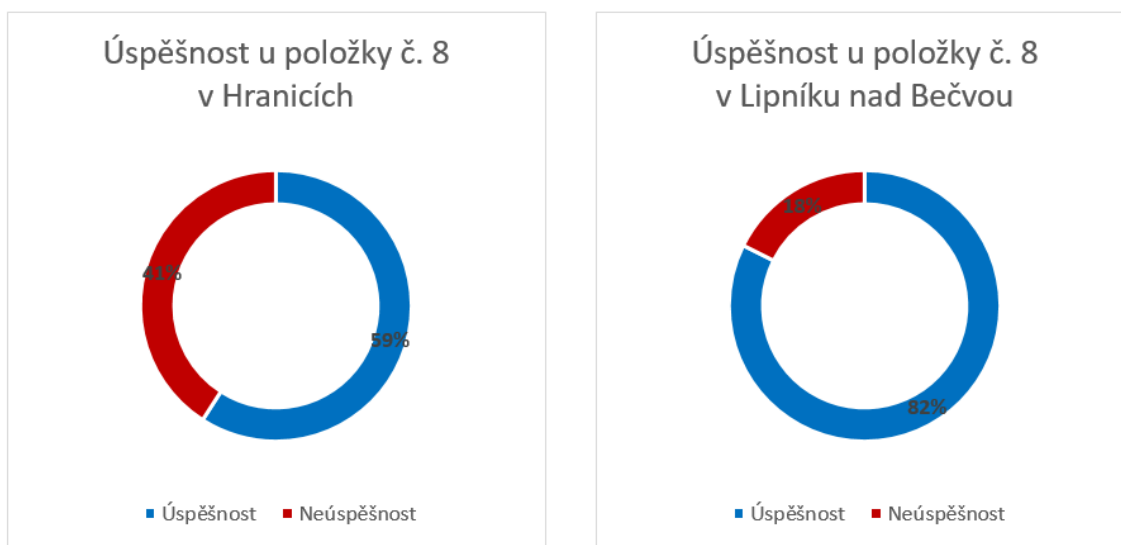

Graf č. 8: Úspěšnost u položky č. 7 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z těchto dvou grafů vidíme, že žákům dělalo problém napsat název přírodní rezervace z místa jejich bydliště, či z místa, kde navštěvují školu. Úspěšnost v Hranicích byla vyšší, správně zde napsalo název přírodní rezervace 45 % žáků, v Lipníku nad Bečvou mělo správný název přírodní rezervace pouze 24 % žáků.

Položka č. 8 – Ve kterém století byl založen hrad Helfštýn?

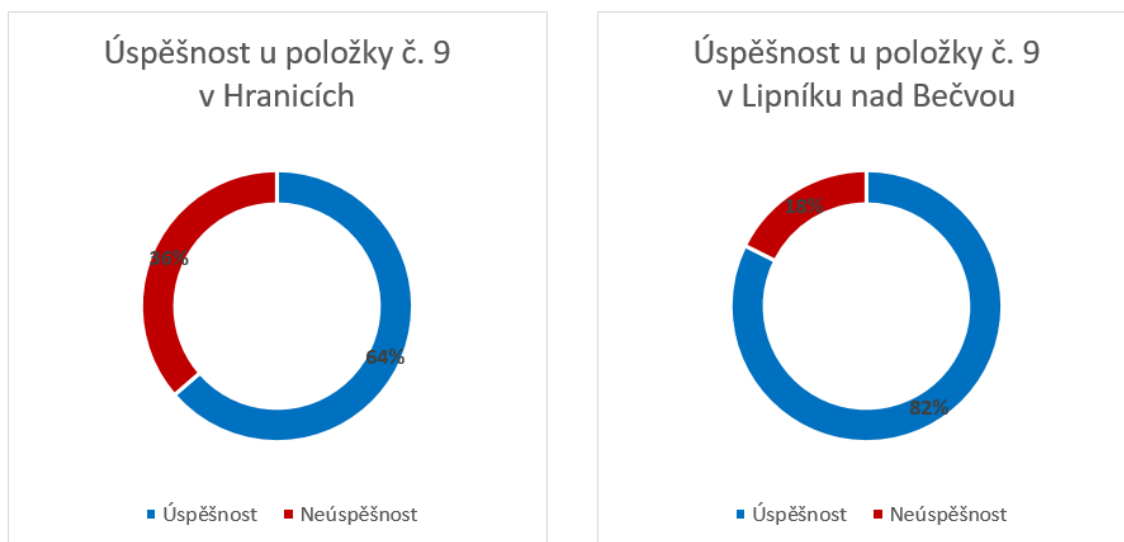

Graf č. 9: Úspěšnost u položky č. 8 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

U této položky si lépe vedli žáci z Lipníka nad Bečvou. Úspěšně zde odpovědělo 82 % žáků. V Hranicích na tuto položku správně odpověděla více než polovina dotazovaných, úspěšnost byla 59 %.

Položka č. 9 - Jak se nazývá mezinárodní setkání uměleckých kovářů, které se každoročně koná na hradě Helfštýn od roku 1982?

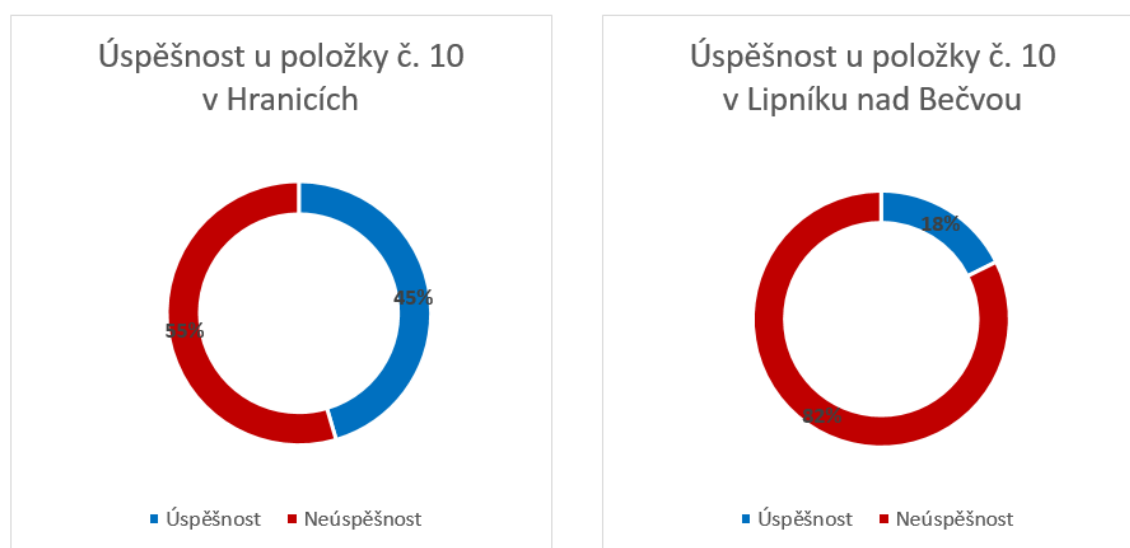

Graf č. 10: Úspěšnost u položky č. 9 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Na grafech u položky č. 9 vidíme, že v Hranicích správnou odpověď zaznamenalo 64 % žáků. V Lipníku nad Bečvou odpovědělo správně 82 % žáků.

Položka č. 10 – Nedaleko obce Podhoří stával strážní hrad, který ležel naproti hradu Helfštýn. Nechal ho zbourat Jan Lucemburský. Jak se tento hrad jmenoval?

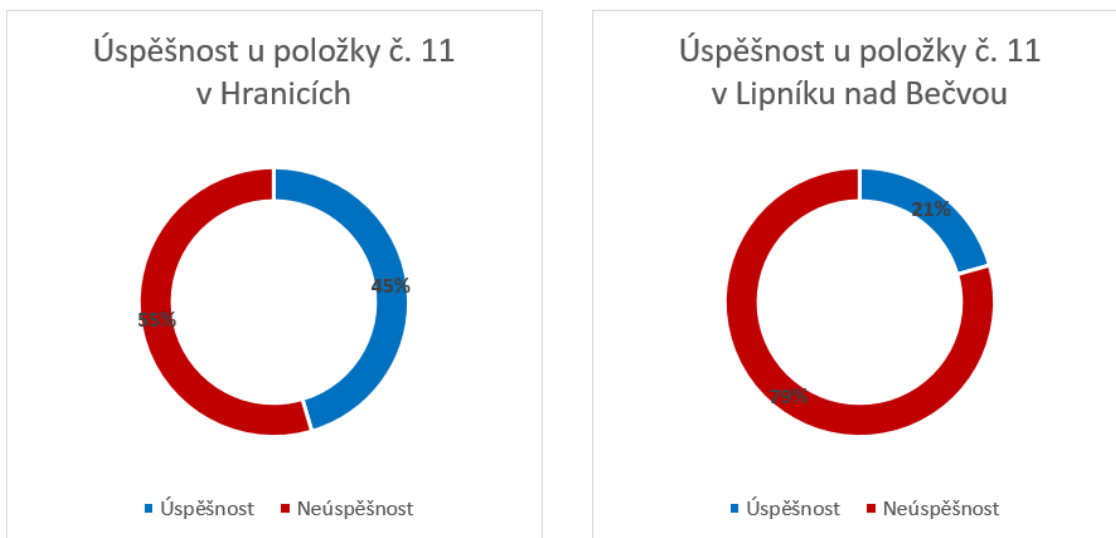

Graf č. 11: Úspěšnost u položky č. 10 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z grafů u položky č. 10 můžeme vyčíst, že v Hranicích byla úspěšnost vyšší, správnou odpověď zde napsalo 45 % žáků. V Lipníku nad Bečvou dělala tato položka žákům problémy, správně zde odpovědělo pouze 18 % žáků.

Položka č. 11 – Který nerost se těží v těsné blízkosti Hranic? Jak se jmenuje závod, který tento nerost zpracovává?

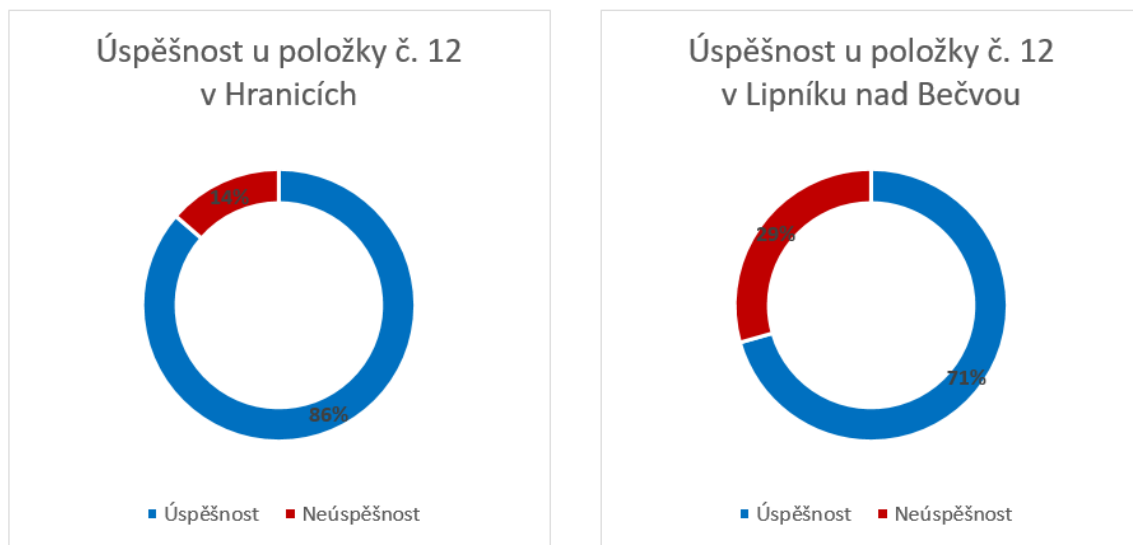
Graf č. 12: Úspěšnost u položky č. 11 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Na obě části položky úspěšně v Hranicích odpovědělo 45 % žáků, v Lipníku nad Bečvou správnou odpověď zaznamenalo 21 % žáků.

Ze získaných testů vyplývá, že žákům dělala větší problémy první část. Nevěděli, jaký nerost se těží v blízkosti Hranic, u druhé části, názvu závodu, už si byli jistější.

Položka č. 12 – Tento významný muž studoval na latinském gymnáziu v Přerově. Napiš jeho celé jméno.

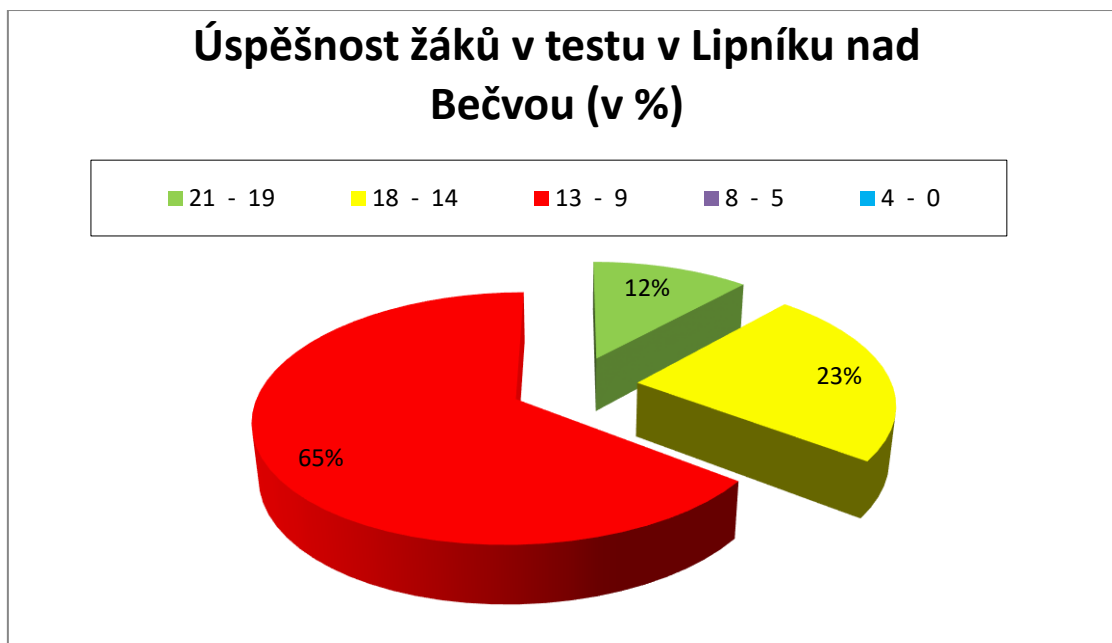

Graf č. 13: Úspěšnost u položky č. 12 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

U položky č. 12 byla úspěšnost vyšší u žáků z Hranic. Správně celé jméno napsalo 86 % žáků. V Lipníku nad Bečvou správně odpovědělo 71 % žáků.

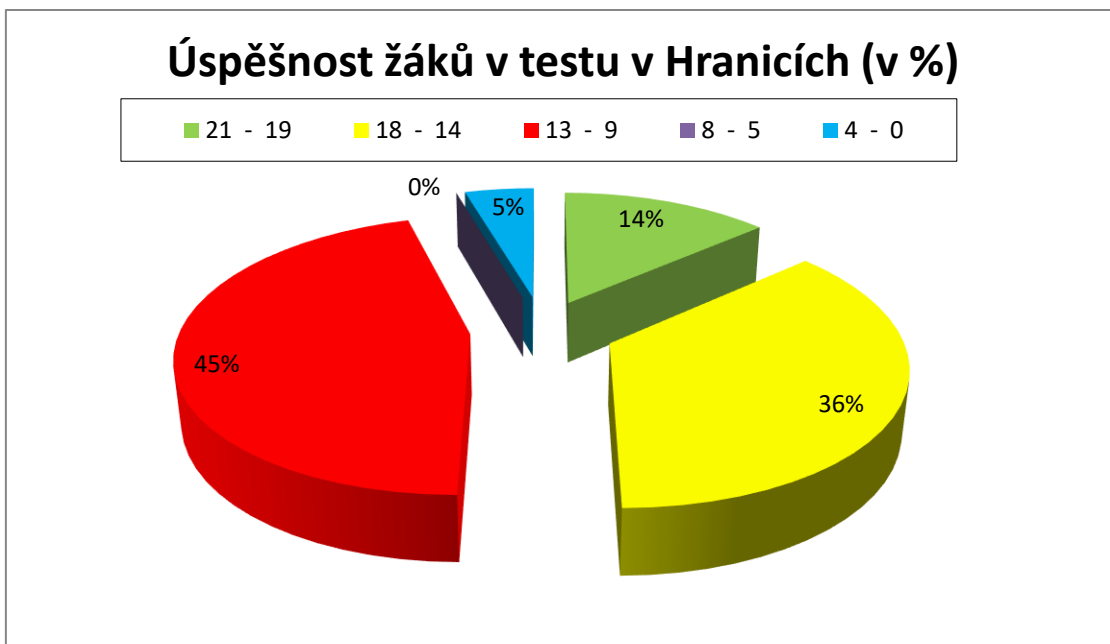
V následujících grafech je zaznamenáno srovnání úspěšnosti žáků v testu v jednotlivých městech. Graf ukazuje bodovou úspěšnost žáků vyjádřenou v %.

Graf č. 14: Celková úspěšnost žáků z Lipníka nad Bečvou

Zdroj: Didaktický test Hranicko

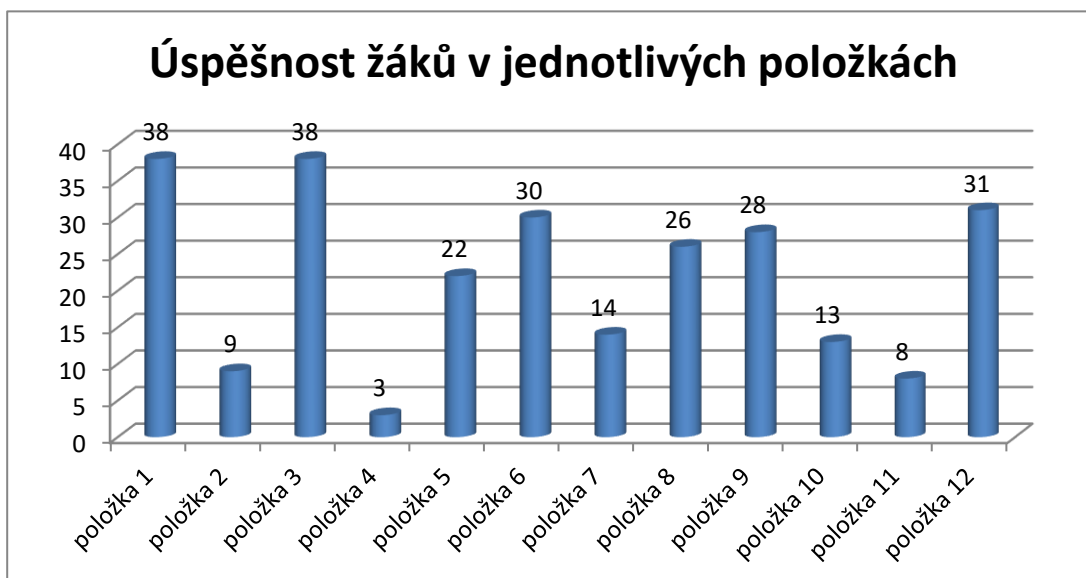
Z grafu můžeme vyčíst, že 12 % žáků ze základní školy v Lipníku nad Bečvou se umístilo v bodovém rozpětí 21 – 19 bodů. 23 % žáků získalo v testu 18 – 14 bodů. Zbýlých 65 % žáků se umístilo v bodovém rozpětí 13 - 9 bodů. Žádný žák z této třídy nezískal méně než 9 bodů.

Graf č. 15: Celková úspěšnost žáků z Hranic

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z grafu lze vypočítat, že 14 % žáků ze základní školy v Hranicích se umístilo v bodovém rozpětí 21 – 19 bodů. 18 – 14 bodů získalo celkem 36 % žáků. V bodovém rozpětí 13 – 9 bodů se umístilo 45 % žáků. V rozmezí 8 – 5 bodů nebyl ani jeden žák, avšak jeden žák, získal v testu pouhé 4 body.

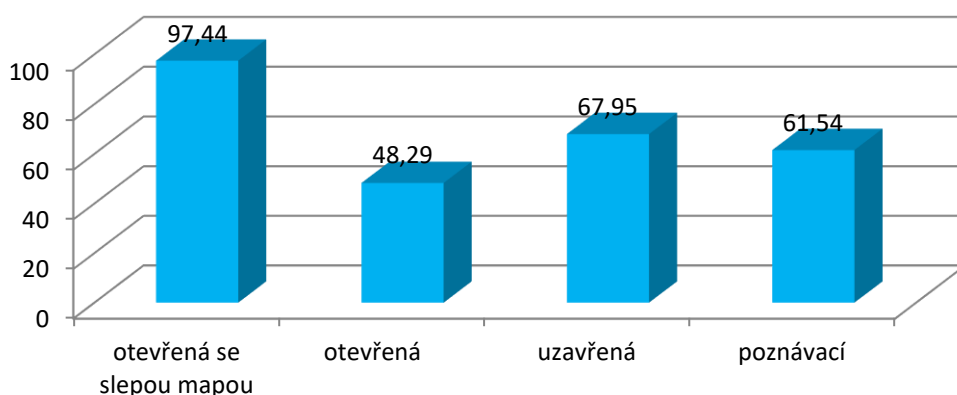

Graf č. 16: Počet žáků z obou škol, kteří správně zodpověděli jednotlivé položky

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Na tomto grafu vidíme stoprocentní úspěšnost žáků v jednotlivých položkách. To znamená, že 38 z 39 žáků odpovědělo správně na položku č. 1 a položku č. 3. U obou položek jde o základní učivo, jež žáci probírají ve vyučování. Položka č. 2, kde stoprocentní úspěšnost byla pouze u devíti žáků, se skládala ze dvou částí, první část položky se probírá ve 3. ročníku v prvouce, o druhé části se učitel zmiňuje spíše pro doplnění. Čtvrtá položka se skládá ze sedmi obrázků, kde úkolem žáků bylo poznat významné stavby a místa tohoto regionu. Všechny sedm obrázků měli dobře pouze tři žáci. Položku číslo 5 měli správně především ti žáci, kteří mají všeobecný přehled a taktéž dobrou paměť. Tato položka není součástí učiva, učitel se o dceři Bedřicha Smetany zmiňuje v hodinách hudební výchovy, popř. na vlastivědné vycházce na hrad Helfštýn. Na položku číslo 6 odpovědělo správně celkem 30 z 39 žáků. Jde spíše o kuriozitu či zajímavost než o učební poznatek. Žáky Hranická propast zajímá, rádi si o ni připravují referáty. Sedmou položku správně zodpovědělo 14 žáků. Zde jde o učivo, probírané v hodinách vlastivědy. Jde o chráněné krajinné oblasti a přírodní rezervace. U osmé položky se objevuje celkem 26 správných odpovědí, u deváté položky 28 žáků odpovědělo správně. Jde o zmínku v rámci exkurze na hradě Helfštýn a především o všeobecný přehled žáka a schopnost dát si věci do vzájemných souvislostí. Na desátou položku odpovědělo správně 13 žáků. Nejde o učivo vlastivědy, avšak učitelé tohoto regionu rádi toto místo navštěvují v rámci vlastivědné vycházky. Jedenáctou položku mělo správně pouze 8 žáků. Jde o učivo prvního stupně základní školy. Bohužel je toto téma pro děti dost nezábavné a těžko zapamatovatelné. Poslední položku číslo 12 správně zodpovědělo 31 žáků. Jde o vlastivědné učivo a lze tuto úspěšnost vysvětlit i tím, že základní školy často navštěvují nedaleké muzeum J. A. Komenského v Přerově.

Úspěšnost žáků u jednotlivých typů položek

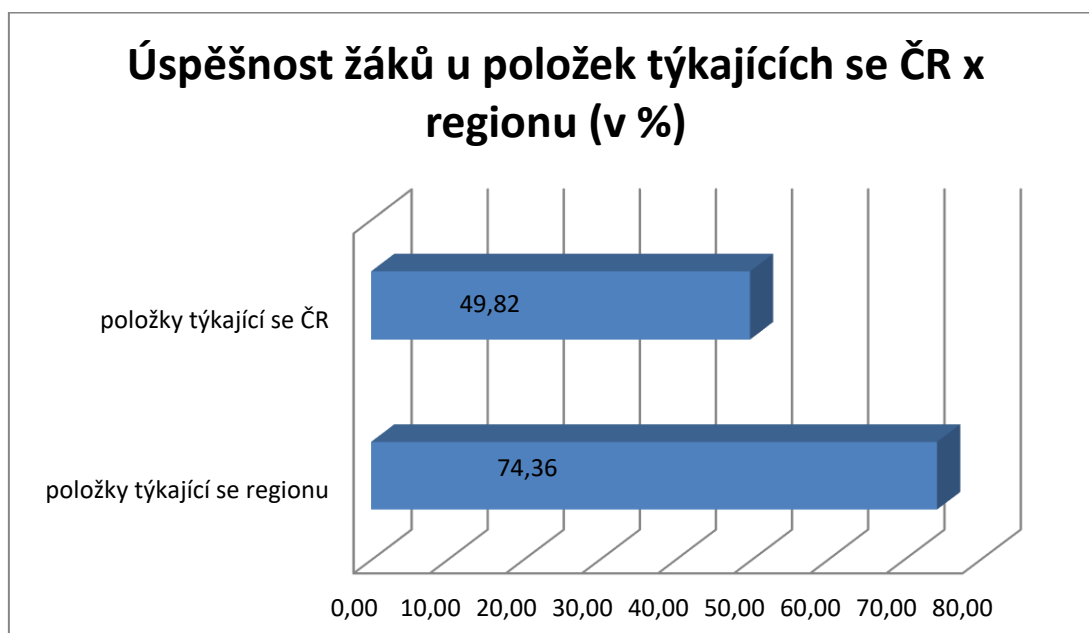

Graf č. 17: Procentuální výsledek správných odpovědí u jednotlivých typů položek

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z grafu můžeme vyčíst, že největší úspěšnost tj. 97,44 %, měli žáci u otevřené položky, u které byla nakreslená mapa – testová položka č. 1. U této položky zněl úkol pojmenovat kraj, ve kterém žijí, a zakreslit jej do slepé mapy. Podobně jako u poznávací položky, kde žáci byli úspěšní v 61,54 %, byli také úspěšní v uzavřených položkách, kde správně odpovědělo 67,95 % žáků. V otevřených položkách mělo správné odpovědi celkem 48,23 % žáků.

Úspěšnost žáků u položek týkajících se ČR x regionu (v %)

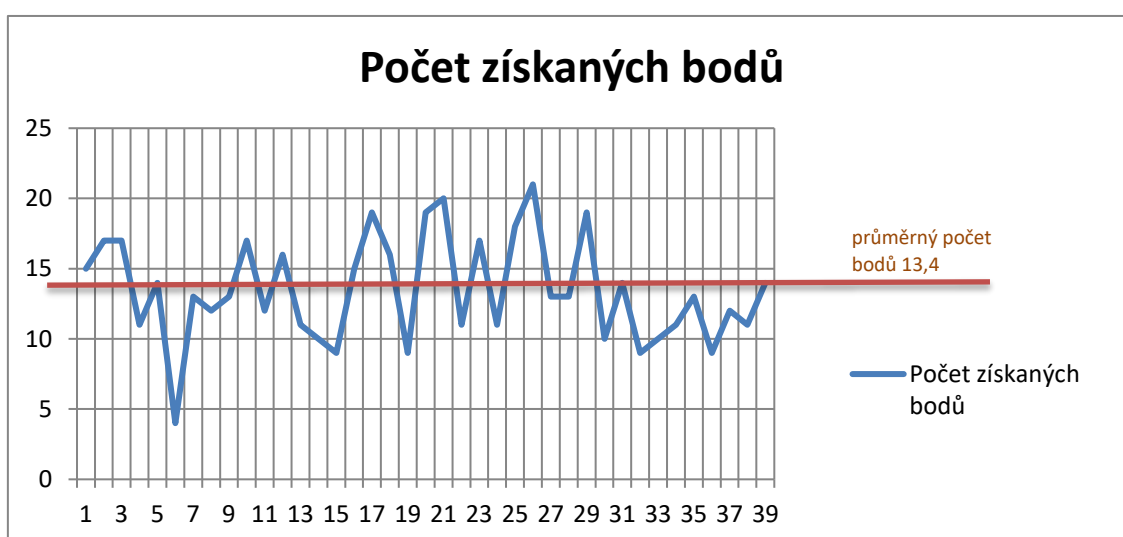

Graf č. 18: Srovnání úspěšnosti žáků u položek týkajících se celé ČR a regionu

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z grafu č. 18 je patrné, že otázky týkající se zejména regionu byly pro žáky přijatelnější a jejich úspěšnost je významně vyšší než u otázek týkajících se ČR, tedy konkrétně o 24 %.

Při tvorbě testu byla vytvořena bodová škála, jež se při testování projevila jako správně zvolená. Po součtu všech získaných bodů bylo zjištěno, že průměrně žák získal 13,4 bodů. Tento počet bodů byl zvolen jako středová hodnota a dále určuje, zda žák dosáhl v testu úspěšnosti, či neúspěšnosti. Pokud tedy žák získal 13 bodů a více, je považováno, že byl v testu úspěšný. V případě, že získal 12 bodů a méně, tak v testu neuspěl.

Graf č. 19: Průměrný počet získaných bodů

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Ze závěrečného grafu č. 19 můžeme vyčíst, že největší počet žáků se pohybuje okolo průměrného počtu bodů, tj. 13,4 bodů.

Výkyv na úrovni negativní hodnoty (4 body) měl pouze jeden žák z Hranic. Pozitivní výkyv (získání extrémně více bodů než byl průměrný počet) se objevuje čteněji, a to jak u žáků z Hranic, tak i z Lipníka nad Bečvou.

3 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Následující část diplomové práce je věnována shrnutí všech předpokladů, zvolených na samotném začátku výzkumného šetření.

Předpoklad č. 1: *Žáci pátého ročníku znají své okolí.*

Dle našeho názoru se stanovený předpoklad č. 1 potvrdil v obou zkoumaných školách a rozdíly, k nimž došlo, byly pouze minimální. K potvrzení tohoto předpokladu mohl napomoci fakt, že třídní učitelé obou zkoumaných tříd vyučují vlastivědu přiměřeným způsobem, který žáky dostatečně motivuje. Myslíme si, že k získání znalostí o daném regionu žákům velmi napomáhají vlastivědné vycházky a vhodné metody a formy výuky, jichž třídní učitel využívá a které následně v žácích budí zájem o daný předmět.

Předpoklad č. 2: *Žáci umí pracovat s mapou.*

Tento předpoklad se jasně potvrdil. Před stanovením daného předpokladu jsme absolvovali konzultace s oběma třídními učiteli, kteří nám sdělili, že při výuce vlastivědy žáci aktivně mapu využívají a učí se s ní pracovat.

V případě práce s mapou, konkrétně tedy u položky č. 1, byli žáci velmi úspěšní. V případě základní školy v Lipníku nad Bečvou dosahovala úspěšnost 95 % a v případě základní školy v Hranicích šlo o úspěšnost až 100%. Lze tedy konstatovat, že žáci pátých tříd základních škol s používáním mapy problémy nemají.

Předpoklad č. 3: *Žáci mají přehled o okolních pamětihodnostech.*

Pro stanovení tohoto předpokladu jsme vycházeli z faktu, že obrázky, které měli žáci rozpoznat, zachycovaly stavby a místa, jež by žáci měli znát nejen ze školních výletů a vlastivědných vycházek, ale také například z rodinných výletů a svého vlastního volného času.

Tento předpoklad vychází především z testové položky č. 4, u které měli žáci za úkol napsat názvy významných staveb a míst tohoto regionu. Maximální počet bodů, jež žák mohl získat, byl 7 bodů. Pro tento předpoklad jsme stanovili hranici úspěšnosti na 4 body. Žák, který získal 4 body a více, je považován za žáka, majícího přehled o okolních pamětihodnostech. Žák, jenž získal méně, než 4 body, je považován za žáka, který vykazuje v této oblasti určité mezery. Většina žáků neměla problém této hranice dosáhnout, či dokonce získat větší počet

bodů. Pouze 7 žáků stanovené hranice nedosáhlo. Lze tedy konstatovat, že došlo k potvrzení našeho předpokladu.

Předpoklad č. 4: *Žáci nemají znalosti o přírodních nerostných surovinách.*

V případě tohoto předpokladu došlo k jeho naplnění. Tento předpoklad jsme stanovili z toho důvodu, protože jsme si mysleli, že téma pojednávající o těžbě nerostných surovin je pro žáky nezajímavé, a proto je pro ně relativně těžko zapamatovatelné. Další možností by teoreticky mohl být také nezáměr samotného učitele o dané téma. Takový učitel pak není schopen žáky dostatečně zaujmout a namotivovat.

Na obě části položky úspěšně v Hranicích odpovědělo 45 % žáků, v Lipníku nad Bečvou správnou odpověď zaznamenalo 21 % žáků.

Ze získaných testů vyplývá, že žákům dělala větší problémy první část. Nevěděli, jaký nerost se těží v blízkosti Hranic, u druhé části, názvu závodu, si byli jistější.

Předpoklad č. 5: *Žáci z Lipníka nad Bečvou budou úspěšnější než žáci z Hranic.*

Pro stanovení tohoto předpokladu jsme vycházeli z toho, že si žáci z Lipníka nad Bečvou povedou lépe, a to zejména z toho důvodu, že daná třída disponuje menším počtem žáků než třída v Hranicích. Ke stanovení tohoto předpokladu nás také vedl fakt, že v základní škole v Lipníku nad Bečvou panuje rodinná atmosféra a ta napomáhá žákům k lepším vztahům nejen se spolužáky, ale také s třídním učitelem. Tento předpoklad byl pro nás osobně překvapivě vyvrácen.

Došli jsme totiž k zjištění, že 12 % žáků ze základní školy v Lipníku nad Bečvou se umístilo v bodovém rozpětí 21 – 19 bodů. 23 % žáků získalo v testu 18 – 14 bodů. Zbýlých 65 % žáků se umístilo v bodovém rozpětí 13 - 9 bodů. Žádný žák z této třídy nezískal méně než 9 bodů.

Oproti tomu až 14 % žáků ze základní školy v Hranicích se umístilo v bodovém rozpětí 21 – 19 bodů. 18 – 14 bodů získalo celkem 36 % žáků. V bodovém rozpětí 13 – 9 bodů se umístilo 45 % žáků. V rozmezí 8 – 5 bodů nebyl ani jeden žák, avšak jeden žák získal v testu pouhé 4 body.

Následující tabulka ukazuje počet žáků, kteří se umístili v předem určeném bodovém rozpětí.

Počet získaných bodů v testu	Hranice	Lipník nad Bečvou
21 - 19	3	2
18 - 14	8	4
13 - 9	10	11
8 - 5	0	0
4 - 0	1	0

Tabulka č. 5: Počet žáků v jednotlivých rozpětích

Zdroj: Didaktický test Hranicko

Z tabulky vyplývá, že u obou základních škol jsou výsledky srovnatelné. 8 bodů a méně nezískal v Lipníku nad Bečvou žádný žák, v Hranicích pouze 1 žák, který tvoří jen zanedbatelné procento žáků, jež by neznali své okolí. U žáka se dá předpokládat, že test spíše nebral vážně, než že by odpovědi opravdu neznal. V tom názoru nás utvrzuje i fakt, že žáci dopředu věděli, že test nebude započítán do celkové klasifikace předmětu.

Jak vyplývá z grafů uváděných výše, bylo bráno, že průměrný počet bodů na žáka představoval 13,4. Z tabulky vyplývá, že v bodové škále 13 – 9 získaných bodů se umístilo nejvíce žáků. Dá se tedy konstatovat, že žáci své okolí znají. Mají všeobecný přehled, vyplývající nejen z učiva probíraného ve škole, ale také z informací, jež získávají v rodinném prostředí.

Vzhledem k rozdílnému počtu žáků ve zkoumaných třídách se po přepočtu na % dá říci, že většího úspěchu dosáhli žáci ze školy v Hranicích. Tam se v bodové škále od 21 bodů do 14 bodů umístilo 50 % žáků. V Lipníku nad Bečvou to bylo 35 % žáků. Zbýlý počet žáků se umístil v bodové škále 13 – 9, tedy až na jednoho žáka v Hranicích nikdo nezískal méně než 9 bodů.

ZÁVĚR

Tématem této diplomové práce bylo Regionální vlastivěda a její využití v primární škole. Osobně si myslím, že téma regionální vlastivědy představuje téma neopomenutelné a žáci by měli mít značné znalosti o svém okolí. Proto jsme se rozhodli zjistit a následně srovnat úroveň znalostí žáků pátého ročníku v základních školách v Lipníku nad Bečvou a Hranicích.

Tato diplomová práce si kladla za cíl zjistit, zda žáci pátého ročníku disponují přehledem a znalostmi o svém blízkém okolí, a pokud tomu tak je, tak v jaké míře.

Úroveň znalostí žáků byla zjišťována na základě nestandardizovaného didaktického testu, který jsme vytvořili přímo pro podmínky škol v Lipníku nad Bečvou a Hranicích. Test obsahoval položky, které žáci probírali ve 3. ročníku v prvouce a v 5. ročníku ve vlastivědě, ale také položky, jež se přímo v učivu nevyskytují. Žáci se s nimi však setkali v průběhu studia na prvním stupni základní školy. Dále byla zvolena bodová škála. V té bylo zohledněno, že žáci před testem danou látku neprobírali a ani neopakovali. Odpovědi žáků závisely nejen na vědomostech získaných při výuce, ale i na tom, jaký mají žáci všeobecný přehled a na jaké úrovni znají blízké okolí svého bydliště a školy, již navštěvují. Sestavený didaktický test neslouží jen pro učitele, ale také pro žáky jako určitá forma sebehodnocení, díky čemuž daný žák objektivně zjistí, jakými znalostmi o svém nejbližším okolí disponuje.

Diplomová práce byla rozdělena do dvou částí, teoretické a empirické.

Teoretická část byla zaměřena zejména na mapování města Lipník nad Bečvou a města Hranice, a to včetně jejich blízkého okolí. V této části práce byly uvedeny základní informace o daných městech, jejich pamětihodnostech a významných osobnostech, které v těchto městech působily. Teoretická část také obsahuje kapitolu zabývající se Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, který v tomto případě představoval vzdělávací oblast Člověk a jeho svět.

Empirická část byla zaměřena na zjišťování vědomostí žáků pátých ročníků v základních školách v Lipníku nad Bečvou a Hranicích a následném srovnávání těchto znalostí. Pro zjišťování těchto znalostí jsme vytvořili nestandardizovaný didaktický test, zaměřený na oblast regionální vlastivědy. Daný test se skládal z dvanácti položek, z nichž

některé byly uzavřené a jiné otevřené, či poznávací. Dosažené výsledky byly zpracovány formou grafů či tabulek a následně srovnány a doplněny komentáři.

Ze shrnutí výsledků provedeného výzkumného šetření lze konstatovat, že žáci pátého ročníku své okolí znají, a to na obou zkoumaných školách. Z výsledků testů je patrné, že většina žáků se umístila nad stanovenou hranicí průměrných znalostí.

Tento výzkum potvrdil, že nejmenší problém měli žáci s otevřenou otázkou spojenou se zakreslením údajů do slepé mapy. Vysoká úspěšnost byla zaznamenána také u otázek uzavřených, kde žáci vybírají z konkrétních možností. Nejhorší výsledky úspěšnosti byly zaznamenány u otevřených otázek, kde měli žáci za úkol sami napsat správnou odpověď.

Z výzkumu dále vyplývá, že žákům jsou bližší otázky týkající se regionu. Na učivo týkající se ČR je ve vyučování kladen větší důraz, i tak byly otázky týkající se ČR pro žáky na odpověď problematičtější.

Lze říci, že většina předpokladů, až na jeden, se nám potvrdila. Předpokládali jsme, že žáci z Lipníka nad Bečvou budou úspěšnější než žáci z Hranic. Z grafů vidíme, že co se týče procentuální úspěšnosti, byli žáci z Hranic lepší.

Osobně si myslím, že žáci obou základních škol si nevedli špatně, ale doporučila bych místním pedagogům, aby se regionální tematice věnovali více a pokud možno častěji využívali tematicky zaměřených vlastivědných vycházek, které dle mého názoru vyučování nejen obohacují, ale zároveň činí hodiny vlastivědy pestřejšími.

Použitá literatura a ostatní zdroje

Použitá literatura:

ADAM, Jan. *Osobnosti - Česko: Ottův slovník*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7360-796-8.

BAĎURA, Jan. [from old catalog] a Augustin. [from old catalog] KRATOCHVÍL. *Lipenský okres*. V Brně: Nákl. Musejního spolku, 1919.

BEDNÁŘ, Václav a Tomáš POSPĚCH. *Židé na Hranicku*. Hranice: Pro Město Hranice vydalo nakl. Dost, 2007. ISBN 978-80-902942-3-3.

BENEŠ, Edvard, John Lewis Alexander PATON, Henry MORRIS, et al., NEEDHAM, Joseph, ed. *The teacher of nations: addresses and essays in commemoration of the visit to England of the great Czech educationalist Jan Amos Komenský, Comenius, 1641-1941*. Přeložil Corine

BARHAM. Cambridge: Cambridge University Press, 2015. ISBN 978-1-107-51162-0.

ČERMÁKOVÁ, Barbora a Radka MUŽÍKOVÁ. *Ozeleněné střechy*. Praha: Grada, 2009. Stavitel. ISBN 978-80-247-1802-6.

ČERNÝ, Josef, Ludvík NOVOTNÝ a František ZVARDOŇ. *Hranice a okolí*. Ostrava: Profil, 1985.

ČERNÝ, Norbert. *Podrobné učebné osnovy [rozvrhy učiva] pro školy obecné podle definitivních normálních učebných osnov*. Vyškov, 1934.

DVOŘÁČEK, Petr a Zbyněk ŽŮREK, ed. *Lipník nad Bečvou: klíč k Moravské bráně*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2002. ISBN 80-238-9914-7.

[FOTO PETR ZAJÍČEK A ARCHIV a Petr Zajíček]. TEXT BARBORA ŠIMEČKOVÁ. *Zbrašovské aragonitové jeskyně*. Janov: INVENCE, 2005. ISBN 8086143325.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výskumu*. 4., rozš. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. ISBN 978-80-223-2391-8.

GLADIŠOVÁ, Magdalena. *Osobnosti Lipníka n. B. a okolí*. Lipník nad Bečvou: Město Lipník nad Bečvou, 2007.

Hranická propast a Národní přírodní rezervace Hůrka u Hranic. Zbrašov: Český svaz ochránců přírody, 2013. ISBN 978-80-270-3496-3.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1369-4.

IZÁK, P. Jaroslav. *700 let farního kostela sv. Jakuba a duchovní správy v Lipníku n. B.* Římskokatolický farní úřad v Lipníku nad Bečvou, 1938.

JANDA, Ladislav. *Krásná řeka Bečva a jiné hranické vzpomínky*. V Hranicích: Tichý typ, 2011. ISBN 978-80-903768-7-8.

JOSEF, Dušan. *Encyklopedie mostů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 1999. ISBN 80-85983-74-5.

Kam a kdy v městské památkové zóně: město Hranice. Hranice: Město Hranice, 2006. ISBN 80-239-9149-3.

KANCÍR, Ján a Alena MADZIKOVÁ. *Didaktika vlastivedy*. Prešov: Universum (Prešov), 2003. ISBN 808-90-4613-4.

KLENOVSKÝ, Jaroslav. *Židovské památky Lipníku nad Bečvou*. Olomouc: Votobia, 2000. ISBN 8071984256.

KUNOVSKÁ, Radka a Barbora ŠIMEČKOVÁ. *Příběh zázračné teplické kyselky: čtení o lázních, jeskyních a propasti*. Hranice: Městská kulturní zařízení Hranice, p.o., 2017. ISBN 978-80-270-1787-4.

MEJSTRÍK, Václav, ed. *Metodika věcného učení a vlastivědy: učebnice pro studium učít. pro 1. - 5. roč. zákl. devítileté školy na pedagog. fak. 2. vyd.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

Mikroregion Lipensko. Česko: Sdružení fyzických osob Naďa Jandová a Martin Pjentak, 2002. ISBN 80-239-3540-2.

NAVRÁTILOVÁ, Katarína, Eleonóra BUJNOVÁ a Júlia IVANOVIČOVÁ. *Vlastiveda na I. stupni základnej školy: vybrané kapitoly z didaktiky vlastivedy*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-8050-564-0.

NEBESKÝ, Jiří J. K. *Hranice*. Praha: Paseka, 2007. Zmizelá Morava. ISBN 9788071858799.

NECID, Jiří a Vladimír JURAČKA. *Hranice: malý průvodce městem a okolím*. Hranice: Mijoka, 1995.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 4., aktualiz. vyd. [i.e. Vyd. 5.]. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Stařeč: Infra, 2005. ISBN 80-86666-24-7.

SEIFERT, Jaroslav. *Zhasněte světla: lyrické glosy*. 6. vydání. V Praze: Fr. Borový, 1939. České básně (Fr. Borový).

ŠPURNÝ, František. *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Svoboda, 1983.

ŠAFÁŘ, Jiří. *Chráněná území ČR – Olomoucko, svazek IV: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Ekocentrum Brno*, 2003.

ŠAFÁŘ, Jiří. *Chráněná území ČR*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2003. ISBN 80-86064-46-8.

ŠIMEČKOVÁ, Barbora a Milan GERŠL, ed. *Zbrašovské aragonitové jeskyně: 100. výročí objevení*. Průhonice: Správa jeskyní České republiky, 2013. Acta speleologica. ISBN 978-80-87309-18-6.

VAVRDOVÁ, Alena. *Didaktika vlastivědy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2263-3.

VENCLOVSKÝ, František. *Můj osud*. Praha: Naše vojsko, 1974.

VOJKOVSKÝ, Rostislav. *Drahotuň: zřícenina hradu severozápadně od Hranic*. Dobrá: Beatris, 2004. Putujeme po hradech a zámcích. ISBN 80-86737-36-5.

ŽŮREK, František. *Jezernice v proměnách času*. Jezernice: Obecní úřad Jezernice, 2006. ISBN 80-254-4247-0.

Internetové zdroje:

Radnice - Hranice | www.atlasceska.cz. *Česká republika - Turistický průvodce - Česká republika* | www.atlasceska.cz [online]. Copyright © 2007 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://www.atlasceska.cz/olomoucky-kraj/radnice-hranice/>

13. komnata — Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1186000189-13-komnata/208562210800011-13-komnata-milana-heina/>

Historie Hefaistonu | Muzeum Komenského v Přerově. *Hrad Helfštýn | Muzeum Komenského v Přerově* [online]. Copyright © 2018 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://www.helfstyn.cz/hefaiston/historie-hefaistonu>

Veselý svět hraček - Noe. *Veselý svět hraček - Noe* [online]. Dostupné z: <http://www.noe.cz/>

U Lipníka nad Bečvou je rezervace Škrabalka na dohled paneláků | Česko - země neznámá. [online]. Copyright © 1997 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/kraje/cesko/_zprava/1551045

SIGMA PUMPY HRANICE, s.r.o. - Tradiční český výrobce čerpadel pro dům a zahradu a objemových čerpadel pro hutní, těžební a zpracovatelský průmysl. *SIGMA PUMPY HRANICE, s.r.o. - Tradiční český výrobce čerpadel pro dům a zahradu a objemových čerpadel pro hutní, těžební a zpracovatelský průmysl* [online]. Copyright © všechna práva vyhrazena [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://www.sigmapumpy.com/>

Kostely, kaple, zvonice, meditační zahrada: Turistické informační centrum Lipník nad Bečvou. *Turistické informační centrum Lipník nad Bečvou: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: http://info.mestolipnik.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=200271&id=1045&n=kostely%2Dkaple%2Dzvonice%2Dmeditacni%2Dzahrada&p1=63

Historie města | Historie, památky a zajímavosti | Město Hranice. *Oficiální stránky města | Město Hranice* [online]. Copyright © 2017 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <https://www.mesto-hranice.cz/clanky/historie-mesta>

Hranická Cementárna se otevřela veřejnosti - Přerovský deník. *Přerovský deník* [online]. Copyright © [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <https://prerovsky.denik.cz/podnikani/den-otevrenych-dveri-cement-hranice20080519.html>

World's deepest underwater cave found in Czech Republic | World news | The Guardian. [online]. Copyright © 2018 Guardian News and Media Limited or its affiliated companies. All [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/sep/30/worlds-deepest-underwater-cave-found-czech-republic-hranice-abyss>

Turistické informační centrum města Hranic [online]. Copyright © 2018 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://mic.hranet.cz/>

Vojenská akademie Hranice [online]. Copyright © 2018 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://vojenskaakademiehranice.ic.cz/kostel.html>

MetalPlast Lipník n. B. a. s. [online]. Copyright © 2018 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://www.metalplast.cz/>

Muzeum Jana Amose Komenského v Uherkém Brodě [online]. Copyright © 2018 [cit. 29.1.2018]. Dostupné z: <http://www.mjakub.cz/jan-amos-komensky?idm=36>

Internetové zdroje – obrázky:

AUTOR NEUVEDEN. *betonserver.cz* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <https://www.betonserver.cz/cement-hranice>

AUTOR NEUVEDEN. *Hranicko* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <http://www.hranicko.eu/w/?p=pohlednice-odeslat&id=9>

AUTOR NEUVEDEN. *Místopisný průvodce po České republice* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6328/tyn-nad-becvou/pamatky-turistika/>

AUTOR NEUVEDEN. *Podhoří* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <http://www.podhori.cz/fotogalerie/drahotus>

AUTOR NEUVEDEN. *Turistické informační centrum města Hranic* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <http://mic.hranet.cz/cs/historie-a-pamatky/stavebni-pamatky/stara-radnice.html>

AUTOR NEUVEDEN. *Turistické informační centrum města Hranic* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupný na WWW: <http://mic.hranet.cz/cs/historie-a-pamatky/prirodni-pamatky/hranicka-propast.html>

AUTOR NEUVEDEN. *Zámek Lipník nad Bečvou* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <http://www.kultura.cz/profile/5582-zamek-lipnik-nad-becvou>

JOSEF, Dušan. *Encyklopedie mostů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <https://libri.cz/databaze/mosty/heslo.php?id=384>

KOPÁČ, Jiří. *Prerovský deník* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: https://prerovsky.denik.cz/zpravy_region/zchatrala-piaristicka-kolej-by-mohla-prokouknout-chteji-ji-archeologove-80160210.html

TOMÁŠ, Petr. *Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska* [online]. [cit. 29.1.2018]. Dostupné na WWW: <http://www.historikasidla.cz/dr-cs/201-lipnik-nad-becvou.html>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: *Počet respondentů v jednotlivých školách*

Tabulka č. 2: *Počet bodů, který žák mohl u jednotlivých položek získat*

Tabulka č. 3: *Bodová škála nestandardizovaného didaktického testu*

Tabulka č. 4: *Počet získaných bodů v jednotlivých školách*

Tabulka č. 5: *Počet žáků v jednotlivých rozpětích*

Seznam grafů

Graf č. 1: *Celková úspěšnost žáků 5. třídy v testu, bez ohledu na místo školní docházky v %.*

Graf č. 2: *Úspěšnost u položky č. 1 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 3: *Úspěšnost u položky č. 2 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 4: *Úspěšnost u položky č. 3 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 5 : *Úspěšnost u položky č. 4 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 6: *Úspěšnost u položky č. 5 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 7: *Úspěšnost u položky č. 6 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 8: *Úspěšnost u položky č. 7 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 9: *Úspěšnost u položky č. 8 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 10: *Úspěšnost u položky č. 9 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 11: *Úspěšnost u položky č. 10 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 12: *Úspěšnost u položky č. 11 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 13: *Úspěšnost u položky č. 12 v Hranicích a v Lipníku nad Bečvou*

Graf č. 14: *Celková úspěšnost žáků z Lipníka nad Bečvou*

Graf č. 15: *Celková úspěšnost žáků z Hranic*

Graf č. 16: *Počet žáků z obou škol, kteří správně zodpověděli jednotlivé položky*

Graf č. 17: *Procentuální výsledek správných odpovědí u jednotlivých typů položek*

Graf č. 18: *Srovnání úspěšnosti žáků u položek týkajících se celé ČR a regionu*

Graf č. 19: *Průměrný počet získaných bodů*

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Cement Hranice a. s.

Obrázek č. 2: Nejnižší bod evropského rozvodí

Obrázek č. 3: Hranická synagoga

Obrázek č. 4: Zámek v Hranicích

Obrázek č. 5: Hranická radnice

Obrázek č. 6: Nejhlubší propast na světě – Hranická propast

Obrázek č. 7: Kostel sv. Jakuba v Lipníku nad Bečvou

Obrázek č. 8: Synagoga v Lipníku nad Bečvou

Obrázek č. 9: Piaristická kolej v Lipníku nad Bečvou

Obrázek č. 10: Kostel sv. Františka Serafinského v Lipníku nad Bečvou

Obrázek č. 11: Zámek v Lipníku nad Bečvou

Obrázek č. 12: Hrad Helfštýn

Obrázek č. 13: Jezernické viadukty

Obrázek č. 14: Zřícenina hradu Drahotuš

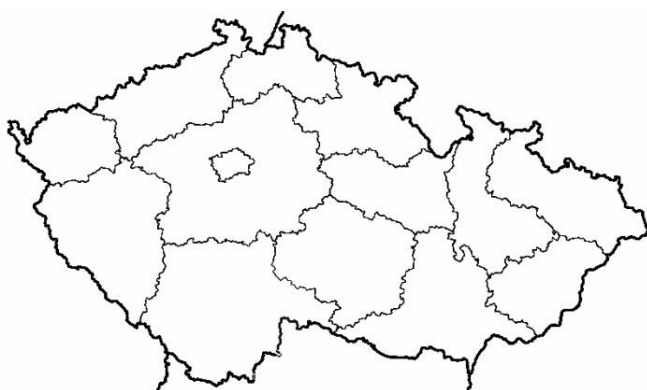
Obrázek č. 15: Dům Bedřicha Smetany v Týně nad Bečvou

Didaktický test - Hranicko

PRO 5. ROČNÍK ZÁKLADNÍCH ŠKOL

- 1) Vyznač na mapě ČR kraj, do kterého řadíme město Hranice na Moravě a jeho okolí a napiš, jak se kraj jmenuje:

.....

- 2) Jak se nazývá údolí obklopené Hostýnskými a Oderskými vrchy, ve kterém leží město Hranice na Moravě a Lipník nad Bečvou?

.....

Tímto údolím vedla důležitá historická stezka. Napiš její název.

.....

- 3) Která řeka protéká městem Hranice na Moravě dále směrem na Přerov?

.....

4) Doplň chybějící názvy k obrázkům:

HRAD

..... VIADUKTY

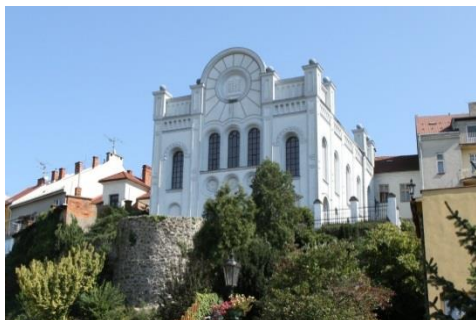
ZBRAŠOVSKÉJESKYNĚ

..... TEPLICE NAD
BEČVOU

KOSTEL SV. JAKUBA A
V LIPNÍKU NAD BEČVOU

HRANICKÁ

DŮM V TÝNĚ NAD BEČVOU, VE KTERÉM
POBÝVAL VÝZNAMNÝ ČESKÝ SKLADATEL

.....

5) Jak se jmenovala dcera tohoto hudebního skladatele, která je pochována v obci Týn nad Bečvou. Podle ní je pojmenována turistická trasa z Hranic na Moravě na hrad Helfštýn.

- a) Kateřina
- b) Bedřiška
- c) Gabriela

6) Nejhlubší propast světa - Hranická propast má hloubku:

- a) 200 m
- b) 400m
- c) přesná hloubka není doposud změřena

7) Napiš název přírodní rezervace nacházející se v těsné blízkosti Lipníka nad Bečvou nebo Hranic na Moravě.

.....

8) Ve kterém století byl založen hrad Helfštýn?

- a) 12 století
- b) 14. století
- c) 16. století

9) Jak se nazývá mezinárodní setkání uměleckých kovářů, které se každoročně koná na hradě Helfštýn od roku 1982.

- a) Héfaistos
- b) Hefaiston
- c) Hefaistus

10) Nedaleko obce Podhoří stával strážní hrad, který ležel naproti hradu Helfštýn. Nechal ho zbourat Jan Lucemburský. Jak se tento hrad jmenoval?

.....

11) Který nerost se těží v těsné blízkosti Hranic na Moravě?

.....

Jak se jmenuje závod, který tento nerost zpracovává?

.....

12) Tento významný muž studoval na latinském gymnáziu v Přerově. Napiš jeho celé jméno.

.....

ANOTACE

Jméno a příjmení:	KRISTÝNA RICHTEROVÁ
Katedra:	Katedra primární a preprimární pedagogiky
Vedoucí práce:	Mgr. Alena Vavrdová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Regionální vlastivěda a její využití v primární škole
Název v angličtině:	Regional geography and its application in the curriculum at primary school
Anotace práce:	Diplomová práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část je zaměřena na charakteristiku Hranic, Lipníka nad Bečvou a jejich okolí. Nedílnou součástí teoretické části je také přiblížení regionální vlastivědy v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání. Hlavním cílem empirické části je zjistit, zda žáci pátých ročníků základních škol v tomto regionu disponují přehledem a znalostmi o svém blízkém okolí, a pokud tomu tak je, tak v jaké míře.
Klíčová slova:	Regionální vlastivěda, Hranice, Lipník nad Bečvou, didaktický test

Anotace v angličtině:	The diploma thesis consists of theoretical and practical part. The theoretical part is focused on the characteristics of Hranice, Lipník nad Bečvou and their surroundings. An integral part of the theoretical part is also the approximation of regional nationalism in the Framework Educational Program for Basic Education. The main objective of the empirical part is to find out whether pupils of the fifth year of elementary schools in this region have overview and knowledge of their immediate surroundings and, if so, to what extent.
Klíčová slova v angličtině:	Regional Geography, Hranice, Lipník nad Bečvou, didactic test
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Didaktický test
Rozsah práce:	89 stran textu + 4 strany příloh
Jazyk práce:	Český